

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza dopadů plynoucích z insolvenčního řízení

Radana Kosinová

**Diplomová práce
2016**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Radana Kosinová**
Osobní číslo: **E14483**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Analýza dopadů plynoucích z insolvenčního řízení**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analýza procesu oddlužení v rámci insolvenčního řízení a zhodnocení přínosů a negativních dopadů tohoto procesu na jednotlivé účastníky řízení v soukromém i veřejném sektoru.

Obsah:

- Charakteristika insolvenčního řízení, konkrétně oddlužení.
- Analýza procesu oddlužení z pohledu dlužníka, věřitele a soudu.
- Komparace insolvenčního řízení ve vybraných letech u zvoleného krajského soudu.
- Zhodnocení přínosů a negativních dopadů na jednotlivé účastníky řízení v soukromém i veřejném sektoru.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

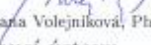
HÁLEK, V. Insolvence ABC. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2011, 232 s. ISBN 978-80-89364-20-6.
HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. Insolvenční řízení. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2013. 262 s. ISBN 978-80-7400-459-9.
HÁSOVÁ, J. Insolvenční zákon: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.
KOHOUT, P. Nová abeceda financí. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2013. 231 s. ISBN 978-80-7179-361-8.
MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávniky. 3., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. 491 s. ISBN 978-80-7201-939-7.
RICHTER, O. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení: komentář: Ů 165-204. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2014. 307 s. ISBN 978-80-7400-549-7.

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Martin Sobotka, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 29. září 2015
Termín odevzdání diplomové práce: 29. dubna 2016

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29.4.2016

Radana Kosinová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Martinu Sobotkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala svým přátelům a spolupracovníkům za poskytnuté materiály a informace a celé své rodině za podporu a velkou trpělivost.

ANOTACE

Tato práce se bude zabývat procesem oddlužení v rámci insolvenčního řízení a zhodnocením přínosů a negativních dopadů tohoto procesu na jednotlivé účastníky řízení v soukromém i veřejném sektoru.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dlužník, insolvenční řízení, insolvenční soud, insolvenční správce, oddlužení, věřitel

TITLE

Analysis of Impacts Arising from Insolvency Proceedings

ANNOTATION

This work will address the process of debt relief in the context of the insolvency proceedings and the assessment of the benefits and negative impacts of this process on each of the parties in the private and the public sector.

KEYWORDS

The debtor, insolvency proceedings, the insolvency court, insolvency administrator, debt relief, creditor

OBSAH

ÚVOD	10
1 CHARAKTERISTIKA INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ	11
1.1 ZÁSADY INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ	13
1.2 ZPŮSOBY ŘEŠENÍ ÚPADKU.....	14
2 PROCES ODDLUŽENÍ Z POHLEDU ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ.....	17
2.1 INSOLVENČNÍ SOUD	18
2.2 INSOLVENČNÍ SPRÁVCE.....	21
2.3 VĚŘITELÉ.....	23
2.4 ODDLUŽENÍ.....	24
2.4.1 <i>Návrh na povolení oddlužení</i>	25
2.4.2 <i>Rozhodnutí o oddlužení</i>	27
2.4.3 <i>Konec insolvenčního řízení</i>	32
3 KOMPARACE ODDLUŽENÍ U VYBRANÉHO KRAJSKÉHO SOUDU	33
4 ZHODNOCENÍ PŘÍNOSŮ A NEGATIVNÍCH DOPADŮ	37
4.1 SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY	37
4.2 PROBLÉMY A PŘÍNOSY Z POHLEDU SOUKROMÉHO SEKTORU	40
4.3 PROBLÉMY A PŘÍNOSY Z POHLEDU VEŘEJNÉHO SEKTORU	42
4.4 SOUHRNNÉ POROVNÁNÍ	43
ZÁVĚR.....	46
POUŽITÁ LITERATURA	50

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Insolvenční návrhy v letech 2008 – 2015.....	20
Tabulka 2: Návrhy na osobní bankrot a úspěšnost jejich schválení v letech 2008 – 2015	26
Tabulka 3: Počet pracovníků insolvenčního oddělení v letech 2008 – 2015	36
Tabulka 4: Kontroly spotřebitelských úvěrů	39
Tabulka 5: Porovnání půjček.....	40
Tabulka 6: Přínosy a problémy insolvenčního řízení	43
Tabulka 7: Časová náročnost podání v listinné a elektronické podobě.....	44

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Průběh insolvenčního řízení.....	16
Obrázek 2: Subjekty insolvenčního řízení.....	17
Obrázek 3: Soustava soudů působících v rámci insolvenčního řízení	18
Obrázek 4: Trend růstu jednotlivých návrhů v roce 2008 – 2015	21
Obrázek 5: Věková struktura osobu u povolených oddlužení v roce 2013.....	31
Obrázek 6: Věková struktura osob u povolených oddlužení v roce 2014.....	31
Obrázek 7: Věková struktura osob u povolených oddlužení v roce 2015.....	32
Obrázek 8: Insolvenční návrhy u vybraného krajského soudu.....	33
Obrázek 9: Spotřeba papíru dle oddělení v letech 2011 – 2015.....	35

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FES	Fakulta ekonomicko-správní
ISIR	Informační systém insolvenčního rejstříku
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
Sb.	Sbírka zákonů
INS	Insolvenční

ÚVOD

Kozák (2013) ve své práci uvádí, že každá tržní ekonomika využívá ekonomickou soutěž jako nástroj pro svůj rozvoj a prochází jak obdobím růstu, tak obdobím úpadku. Vyspělost ekonomických systémů můžeme posuzovat mimo jiné i podle toho, jak přistupují k těm, kteří v soutěžním prostředí neuspěli. Starost o ty, kteří neuspěli v hospodářské soutěži, ochraňuje nejen práva subjektů v úpadku, ale i práva věřitelů, kteří musí nést důsledky ekonomického neúspěchu svých dlužníků. Úpadkové právo má na území českého státu dlouhou tradici, a to přibližně od poloviny třicátých let 18. století. V polistopadových dějinách byl přijat zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, který do právního řádu vrátil alespoň částečně ucelenou právní úpravu úpadkového práva. Na druhé straně jeho inspirace konkurzním, vyrovnávacím a odpůrčím řádem č. 64/1931 Sb. byla pro aktuální hospodářskou situaci myšlenkově zastaralá. Od své účinnosti až k účinnosti insolvenčního zákona prodělal zákon o konkursu a vyrovnání 29 změn prostřednictvím přímých i nepřímých novelizací. V roce 2006 byla přijata zákonodárci zcela nová úprava úpadkového řízení, a to Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále insolvenční zákon), který nahradil výše uvedený zákon o konkursu a vyrovnání.

Tato práce se bude zabývat insolvenčním řízením a v rámci tohoto řízení převážně oddlužením. Nejprve bude charakterizováno insolvenční řízení a insolvenční právo, jež upravuje zákon č. 182/2006 Sb. v platném znění. Budou zde uvedeny jednotlivé pojmy a zásady související s tímto řízením. Dále v práci budou představeny jednotlivé způsoby řešení úpadku, a to konkurz, reorganizace, oddlužení, moratorium a zvláštní způsoby řešení insolvence. Postupně se zaměří na jednotlivé účastníky řízení, konkrétně insolvenční soud, insolvenční správce a věřitelé. Poté se začne podrobně zabývat procesem oddlužení a jeho jednotlivými fázemi. V další kapitole zanalyzuje pomocí komparace podané insolvenční návrhy a jejich povolení v jednotlivých letech u vybraného insolvenčního soudu. Také u stejného soudu zhodnotí materiální, finanční a personální zdroje související s insolvenčním řízením od jeho zavedení až do současnosti. Nakonec se bude snažit zhodnotit přínosy a negativní dopady insolvenčního řízení v rámci soukromého a veřejného sektoru.

Cílem práce je analýza procesu oddlužení v rámci insolvenčního řízení a zhodnocení přínosů a negativních dopadů tohoto procesu na jednotlivé účastníky řízení v soukromém i veřejném sektoru.

1 CHARAKTERISTIKA INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ

Insolvenční řízení lze definovat dle zákona č. 182/2006 Sb. jako zvláštní procesní řešení stavu platební neschopnosti dlužníka, jež se řídí dle zvláštního právního předpisu, kterým je tento zákon (dále insolvenční zákon). Dle § 1 tohoto zákona se insolvenčním řízením rozumí *řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů za účelem uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem, a co nejvyššího a zásadně poměrného uspokojení dlužníkových věřitelů, vzhledem k jeho zvláštní povaze se jím rozumí i oddlužení dlužníka* (Hásová, 2014). Jak již bylo výše uvedeno insolvenční řízení je řízením zvláštním jak na základě svého účelu či předmětu, tak i vztahem k obecnému občanskému řízení soudnímu.

Maršíková (2014) uvádí, že prvopočátek insolvenčního řízení je platební neschopnost dlužníka vůči věřiteli či věřitelům, vůči kterým má dlužník závazky po dobu delší než 30 dnů po lhůtě jejich splatnosti a není schopen je splnit. V této souvislosti je třeba upřesnit druhy pohledávek vyskytujících se v insolvenčním řízení:

- pohledávka nezajištěná – není zajištěna majetkem náležejícím do majetkové podstaty ani jiným majetkem (např. třetích osob – rodiče ručí dlužníkovi - dítěti domem); k zajištění této pohledávky nebylo k majetku dlužníka zřízeno zadržovací právo, zástavní právo, omezení převodu nemovitosti, nebo jiný zajišťovací nástroj; nositelem této pohledávky je nezajištěný věřitel;
- pohledávka zajištěná – je zajištěna majetkem náležejícím do majetkové podstaty, případně jiným majetkem (třetích osob), a to nejčastěji zadržovacím právem, zástavním právem nebo omezením převodu nemovitosti, jejím nositelem je zajištěný věřitel;
- pohledávka podmíněná – uplatňují ji většinou ručitelé dlužníka, spoludlužníci či zástavní dlužník, jelikož by v budoucnu mohlo být věřiteli dlužníka plněno místo dlužníka; uspokojuje se až v momentě splnění podmínky (např. ručitel uhradí za dlužníka splátku věřiteli);
- pohledávka podřízená – nejčastěji je řešena dle smlouvy; uspokojuje se až po úplném uspokojení ostatních pohledávek v závislosti na stanovené či dohodnuté míře podřízenosti;

- pohledávka za majetkovou podstatou – vzniká až po zahájení insolvenčního řízení, je uplatňována u insolvenčního správce nikoliv u insolvenčního soudu; lze ji uspokojit v plné výši v průběhu insolvenčního řízení;
- pohledávka vyloučená z uspokojení v insolvenčním řízení – v insolvenčním řízení se neuspokojuje, i když existuje; jsou to především pokuty, cla, úroky, poplatky z prodlení, pohledávky z darovacích smluv, atd.;
- pohledávka vykonatelná – je pohledávka přiznaná pravomocným rozhodnutím správního orgánu či soudu, pohledávky uznané dlužníkem v exekutorském nebo notářském zápise, uspokojení této pohledávky se může věřitel domáhat exekucí či v jiném soudním řízení;

Dalším pojmem, se kterým se lze v této oblasti setkat, je insolvenční právo, jež je pojmem širším. Součástí insolvenčního práva je insolvenční řízení, ale i právní úprava otázek s ním souvisejících v oblasti jak soukromého hmotného práva, tak ve zvláštních odvětvích práva veřejného, včetně práva trestního. Insolvenční zákon tak obsahuje normy procesní i hmotněprávní. Winterová (2015) upozorňuje na výrazný přesah insolvenčního práva ve vztahu k soukromému právu v oblasti obligací, ať už se jedná o problematiku dlužníka, věřitelů i dalších osob, započtením pohledávek nebo jejich částečnému zániku v rámci osvobození při sanačních způsobech řešení úpadku, tak i výrazným dopadem řešení úpadku dlužníka na poměry a právní úpravu obchodních společností a družstev dle zákona o korporacích. V důsledku toho se tak povaha insolvenčního práva odlišuje od úpravy insolvenčního řízení.

Dle Kavana (2012) se většina východních ekonomik (Česká republika, Bulharsko, Chorvatsko, Slovensko, Polsko, Rumunsko, Maďarsko a další) inspirovala při novelizaci insolvenčního práva německým insolvenčním řádem účinným od 1. ledna 1999. Ten ovšem oproti Českému insolvenčnímu právu neobsahuje „oddlužení“ jako samostatný způsob řešení úpadku, pouze závazně vyhláší cíle insolvenčního řízení. *Cílem insolvenčního řízení je uspokojení věřitelů skrze rozdělení výtěžku z prodeje dlužníkovy majetku anebo udržení podniku v chodu prostřednictvím pravidel obsažených v insolvenčním plánu s tím, že poctivému dlužníku je dána příležitost, aby se osvobodil od zbytku svých dluhů. Jde o subjektivní právo poctivého dlužníka s tím, že nezáleží na tom, zda v okamžiku podání návrhu na osvobození disponuje či nedisponuje zabavitelnými příjmy, je nemocen, stár anebo se (ne)účastní hospodářského života –*

v komentáři je výslovně uvedena „reintegrace“, dlužníka jako účastníka trhu. (Braun, 2014)

Bělohlávek (2007) uvádí, že důležitým aspektem je ohled na mezinárodní souvislosti v rámci insolvenčního práva. V současnosti je pro Českou republiku nejdůležitějším závazným předpisem Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o insolvenčním řízení, jež nabylo účinnosti 31. května 2002, s výjimkou Dánska je tento předpis použitelný ve všech členských zemích Evropské unie. V případě insolvenčního řízení s mezinárodním prvkem, jde o předpis, který má v aplikaci přednost před předpisy národního původu, a pro Českou republiku tak toto nařízení v oblasti mezinárodního insolvenčního řízení představuje od 1. května 2004 zásadní normu.

1.1 Zásady insolvenčního řízení

Pro zvláštní povahu insolvenčního řízení je nutné uznat zvláštní procesní zásady stanovené přímo v insolvenčním zákoně (Winterová, 2015):

- **zásada spravedlivého, rychlého, hospodárného a efektivního vedení řízení** – všechny procesní subjekty musí v insolvenčním řízení usilovat o to, aby žádný z jeho účastníků nebyl nespravedlivě poškozen či nebyl nedovoleně zvýhodněn a aby bylo řízení směřováno k rychlému či hospodárnému výsledku, kterým je co nejvyšší uspokojení všech věřitelů účastnících se na řízení;
- **zásada specifické rovnosti věřitelů** – základem je obecná zásada rovnosti věřitelů jak v rámci hmotného práva, tak v rámci procesního práva, která je ale nutně, s ohledem na hmotněprávní rozdíly a na potřebu uplatnění předchozí zásady, modifikována – věřitelé jsou si tak rovni, pouze pokud jim insolvenční zákon toto rovné – zásadně stejné nebo obdobné postavení – přiznává; pak mají v insolvenčním řízení rovné možnosti (lze tedy říci, že věřitelé jsou si rovni mezi sebou v rámci kategorie věřitelů či pohledávek, které jsou v insolvenčním řízení uplatňovány, resp. uspokojovány);
- **zásada ochrany práv nabytých v dobré víře** – jestliže věřitel dlužníka, který je v úpadku, nabyl svého práva před zahájením insolvenčního řízení v dobré víře, lze takové jeho právo v insolvenčním řízení omezit výlučně v souladu s insolvenčním zákonem, a to pouze rozhodnutím insolvenčního soudu, případně postupem insolvenčního správce, a to zcela výjimečně;

- *zásada zákonného omezení smluvní volnosti věřitelů* – v rámci insolvenčního řízení mohou být věřitelům uložena omezení spočívající v povinnosti zdržet se všech jednání směřujících k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, výlučně tehdy, pokud to dovolí zákon;

Mimo těchto důležitých zásad v insolvenčním řízení se uplatňují i další procesní zásady, a to zásady civilního procesu a zásady soudnictví:

- princip zákonného soudce;
- princip zákonného insolvenčního správce, který je insolvenčním soudem ustanoven ještě před rozhodnutím o úpadku;
- zásada dispoziční, kdy je řízení zahájeno pouze na návrh oprávněné osoby;
- zásada jednotnosti řízení;
- zásada vyhledávací;
- zásada přímosti;
- zásada písemnosti i ústnosti;
- zásada veřejnosti vztažená k řízení jako k celku;

1.2 Způsoby řešení úpadku

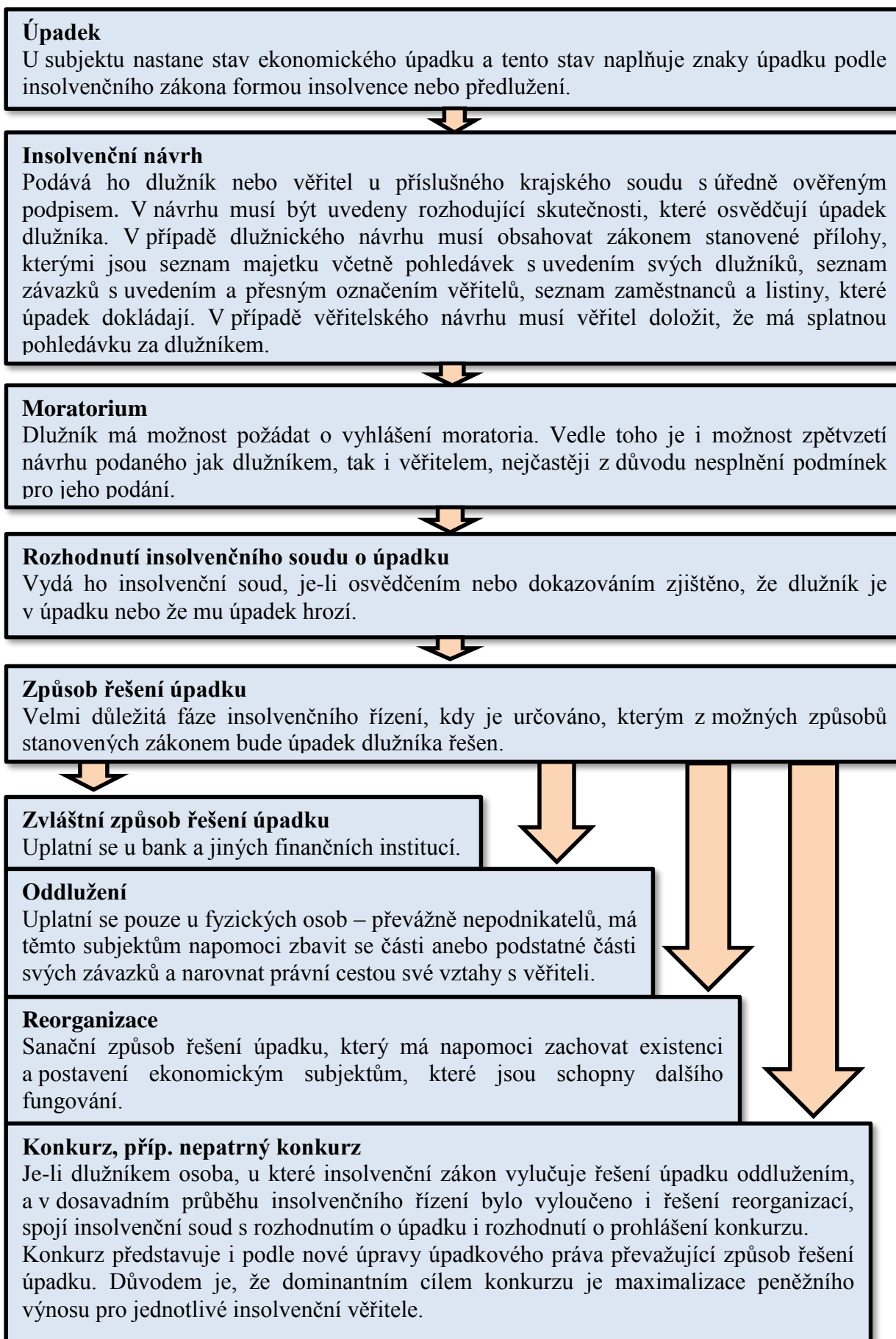
Dle insolvenčního zákona je v rámci insolvenčního řízení možných několik řešení úpadku, či hrozícího úpadku:

1. **konkurz** – jedná se o likvidační způsob řešení, který je použitelný pro každého dlužníka. Je možné jím řešit pouze existující úpadek; hrozící úpadek je možné řešit tímto způsobem pouze v případě neúspěchu reorganizace nebo oddlužení; jeho podstatou je rozprodání majetku dlužníka a poměrné rozdělení výtěžku z prodeje mezi věřitele dle dané právní úpravy; v převážné většině případů u právnické osoby následuje po zrušení konkurzu její zánik;
2. **reorganizace** – je sanační způsob řešení úpadku i hrozícího úpadku dlužníka; je určena pro velké podnikatelské subjekty a předpokládá aktivní kroky dlužníka před i po zahájení insolvenčního řízení; jejím cílem je zachování podnikatelských aktivit dlužníka na základě generálního narovnání mezi věřiteli a dlužníkem schválené insolvenčním soudem;

3. **oddlužení** – tento nápravný způsob řešení hrozícího úpadku a úpadku je určený především pro nepodnikatelské subjekty; je převážně zaměřeno na řešení ekonomických problémů způsobených neschopností splácet nezajištěné závazky z půjček a spotřebitelských úvěrů; řešení oddlužení je přípustné pouze prodejem majetku dlužníka nebo formou splátkového kalendáře; tyto způsoby řešení nelze volně kombinovat;
4. **zvláštní způsoby řešení insolvence** – jde o podnikatelské subjekty se specifickým předmětem činnosti založeným na nakládání s peněžními prostředky a peněžními deriváty, tedy finanční instituce; jejich řešení úpadkové situace zahrnuje následující body:
 - zbavení licence k činnosti před zahájením insolvenčního řízení;
 - úpadek se řeší konkurzem;
 - pohledávky věřitelů jsou zajišťovány dle účetnictví dlužníka insolvenčním správcem;
 - v insolvenčním řízení je vedena zvláštní hypoteční podstata kryjící hypoteční zástavní listy;

5. **Moratorium** – jeho cílem je překonání úpadku či spíše hrozícího úpadku vlastními silami dlužníka bez deklarování soudním rozhodnutím insolvenčního soudu; v praxi je však doba trvání moratoria (maximálně 4 měsíce) příliš krátká na překonání úpadku či hrozícího úpadku vlastními zdroji dlužníka, spíše slouží jako přechodné období pro přípravu na proces reorganizace;

Na následujícím obrázku č. 1 je zjednodušeně přiblížen průběh insolvenčního řízení.

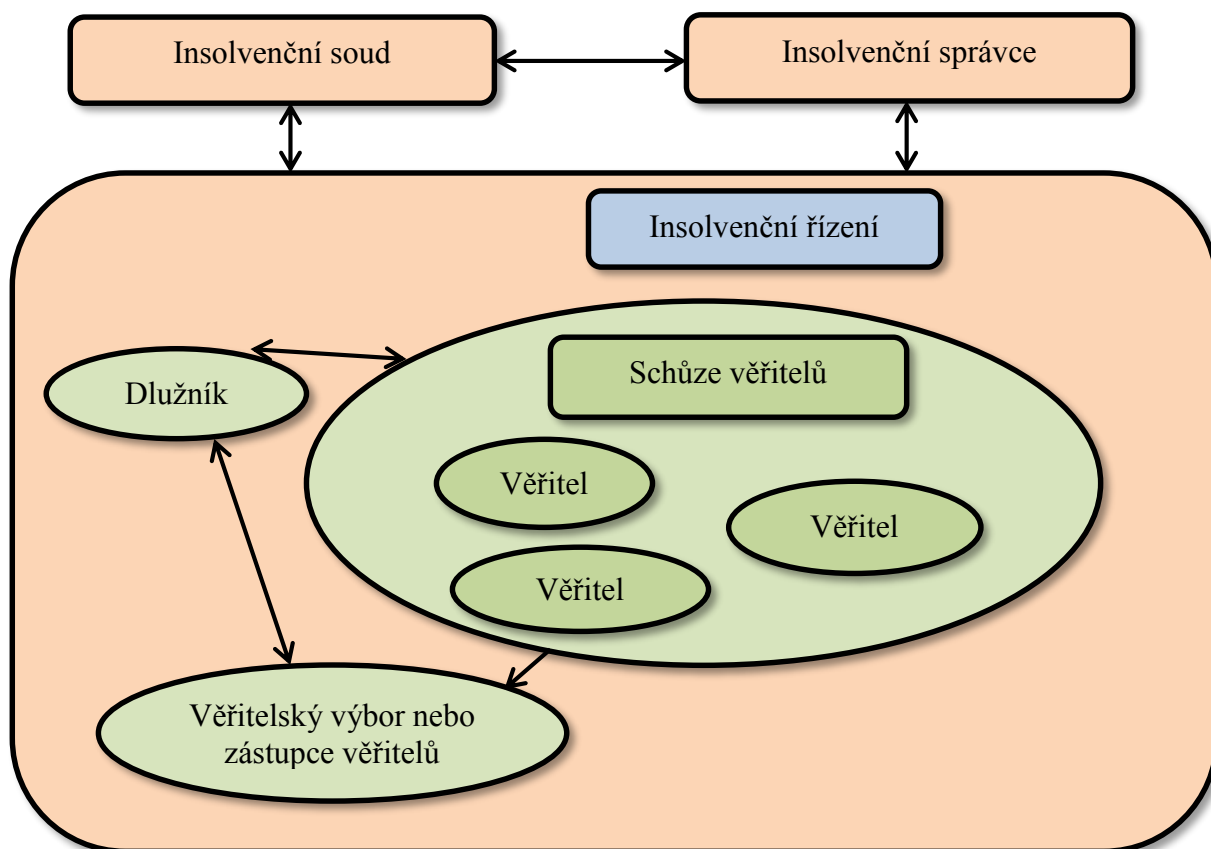
Obrázek 1: Průběh insolvenčního řízení

Zdroj: Hálek 2011

2 PROCES ODDLUŽENÍ Z POHLEDU ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ

V insolvenčním řízení se mohou vyskytovat subjekty zobrazeny a popsány, viz níže. Na obrázku č. 2 jsou zachyceni účastníci soudního řízení pouze v užším okruhu, mohou však být rozšířeny i o další osoby popsané níže:

- insolvenční soud
- dlužník
- věřitel
- insolvenční správce
- státní zastupitelství
- likvidátor dlužníka

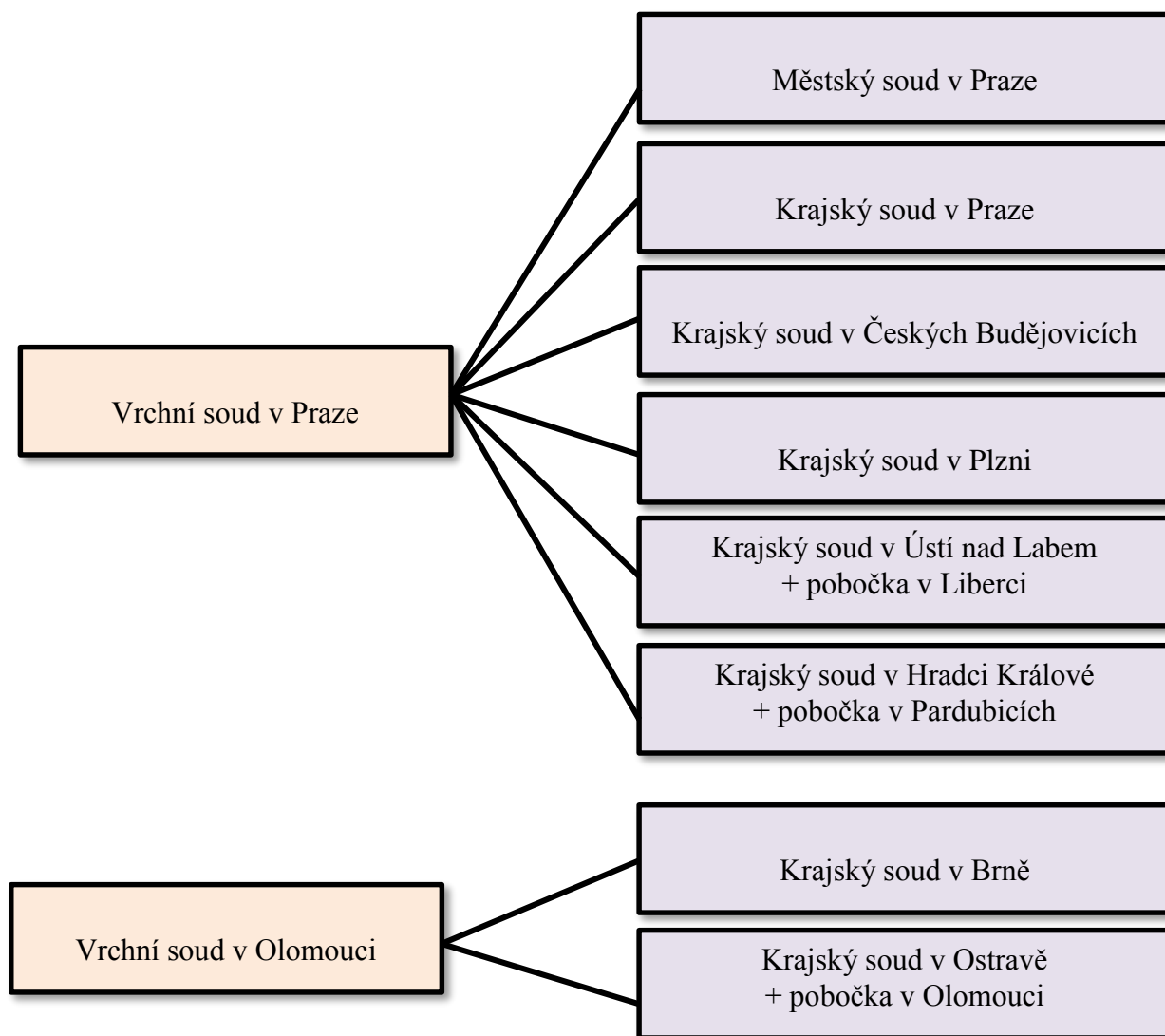

Obrázek 2: Subjekty insolvenčního řízení

Zdroj: www.beck-online.cz

2.1 Insolvenční soud

V rámci insolvenčního řízení je místně a věcně příslušný krajský soud, jež projednává a rozhoduje o samotné insolvenční věci a řeší incidenční spory vyvolané insolvenčním řízením v prvním stupni. Ve druhém stupni je věcně a místně příslušný Vrchní soud v Praze a v Olomouci. Je-li dlužníkem fyzická osoba – nepodnikající, místní příslušnost se určuje dle jeho bydliště, je-li dlužníkem fyzická osoba – podnikající či právnická osoba, místní příslušnost se určuje dle místa či sídla podnikání. Dále insolvenční soud vykonává průběžný dohled nad postupem a činností ostatních subjektů, tzv. dohlédací činnost. Ve vztahu k dalším subjektům je oprávněn vyžadovat od insolvenčního správce vysvětlení a zprávy o jeho postupu, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. V České republice je sedm krajských soudů a jeden soud městský, který působí na úrovni soudu krajského. Na následujícím obrázku č. 3 je zobrazen soudní systém v České republice v rámci insolvenčního řízení:

Obrázek 3: Soustava soudů působících v rámci insolvenčního řízení

Zdroj: vlastní zpracování

Spolu s insolvenčním zákonem byl zaveden i insolvenční rejstřík. Tento informační rejstřík je provozovaný Ministerstvem spravedlnosti od 1. ledna 2008. V insolvenčním rejstříku jsou zveřejněny zákonem stanovené informace o dlužnících, insolvenčních správcích a dokumenty z insolvenčních spisů, které kopírují spis listinný vedený u insolvenčního soudu s tím, že zákonem dané údaje jsou anonymizovány. Lze zde vyhledat dlužníky, proti nimž bylo zahájeno insolvenční řízení po 1. lednu 2008. Před tímto datem lze dlužníky, proti kterým bylo zahájeno konkurzní či vyrovnací řízení, nalézt v Evidenci úpadců, jež je součástí systému veřejného rejstříku.

Je veřejně přístupný a jeho hlavním cílem je zajistit:

- transparentnost – zveřejněním všech insolvenčních řízení;
- publicitu – všichni mají právo sledovat průběh insolvenčního řízení;
- veřejnou kontrolu – rychlejší a snazší přístup k informacím;
- doručování – písemnosti se účastníkům řízení doručují pouze jejich vyvěšením na úřední desce soudu spolu se zveřejněním v insolvenčním rejstříku; doručení poštou nebo do datové schránky se provádí pouze vůči dlužníkovi, insolvenčnímu správci, věřitelskému orgánu, osobě, o jejímž návrhu se rozhoduje, osobě, které se ukládá něco vykonat a státnímu zastupitelství vstupujícího do insolvenčního řízení, a to tam, kde to insolvenční zákon ukládá;

Insolvenční rejstřík tedy plní informační funkci ve vztahu k veřejnosti. Zveřejněním rozhodnutí zde startují účinky s ním spojené, jestliže už dříve nebylo rozhodnutí vyhlášeno při soudním jednání. Údaje o dlužníkovi jsou v insolvenčním rejstříku zveřejněny ještě po dobu 5 let po pravomocném ukončení řízení, až po skončení této doby soud dlužníka ze seznamu dlužníků vymaže a údaje o něm znepřístupní. Pokud však bylo řízení zastaveno, návrh byl zamítnut nebo odmítnut, vyškrtne soud dlužníka z rejstříku na jeho žádost a údaje o dlužníkovi znepřístupní nejpozději do 15 dnů po uplynutí 3 měsíců od právní moci rozhodnutí o skončení insolvenčního řízení.

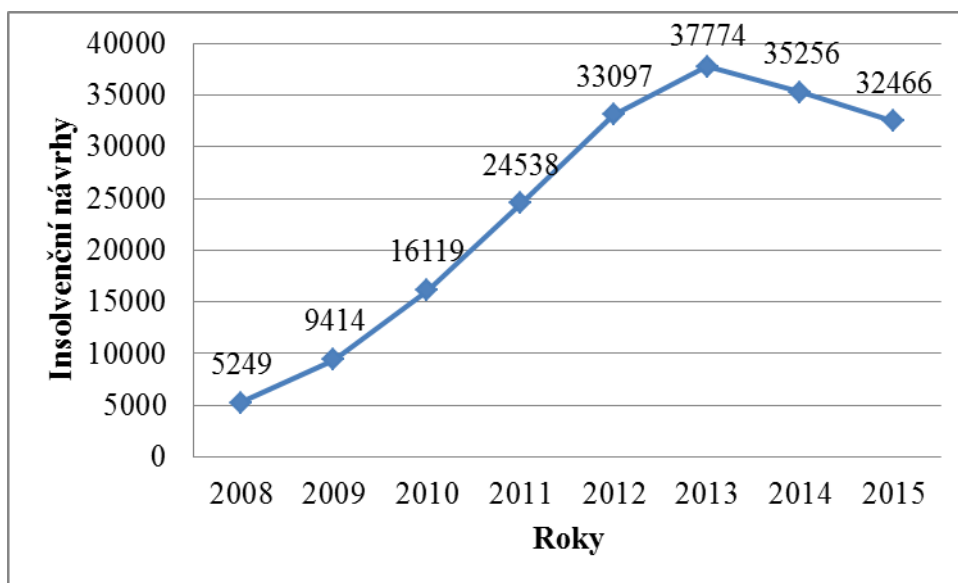
Tabulka 1: Insolvenční návrhy v letech 2008 – 2015

Insolvenční návrhy	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KS v Brně	963	1755	2548	4408	6085	6605	5975	5750
KS v Hradci Králové	524	927	1993	3030	4196	4623	4194	3654
KS v Ostravě	1002	1958	3426	4994	5722	6517	6580	6108
KS v Plzni	333	637	1666	2628	3630	4262	3649	3192
KS v Praze	264	652	1310	2054	3345	4329	4362	3936
MS v Praze	1215	1615	1883	2261	2688	2997	2694	2636
KS v Českých Budějovicích	285	549	759	1244	1903	2447	2257	2159
KS v Ústí nad Labem	663	1321	2534	3919	5528	5994	5545	5031
ČR	5249	9414	16119	24538	33097	37774	35256	32466

Zdroj: www.justice.cz, zpracování vlastní

V tabulce č. 1 jsou na základě justiční statistiky CSLAV zobrazeny všechny insolvenční návrhy, které byly podány u jednotlivých insolvenčních soudů, od vzniku insolvenčního zákona v roce 2008 až do současnosti. Z tabulky je patrný značný nárůst insolvenčních návrhů, kdy v roce 2015 jich bylo podáno dokonce 6 krát více než v roce 2008. Až do roku 2013 počet podaných insolvenčních návrhů stále rostl, do této doby se ještě projevovala ekonomická krize z roku 2009 a 2011. Nejvyšší nárůst nastal mezi roky 2008 a 2009, kdy v roce 2009 bylo podáno o 79,3 % insolvenčních návrhů více jak v roce 2008. Počet podaných návrhů sice stoupal, ale tempo růstu se rok od roku snižovalo, což je patrné z obrázku č. 4. V roce 2010 to bylo o 71,2 % více jak v roce 2009, v roce 2011 o 52,2 % více než v roce 2010, v roce 2012 to bylo pouze o 34,9 % více než v roce 2011 a v roce 2013 bylo podáno už jen o 14,1 % insolvenčních návrhů více než v roce 2012. Od roku 2014 se začal počet insolvenčních návrhů snižovat, toto však nebylo způsobeno jen nižším počtem podaných insolvenčních návrhů, ale i novelou insolvenčního zákona platnou od roku 2014, která přinesla změnu v oblasti oddlužení. Byl zaveden institut společného oddlužení manželů. V novele insolvenčního zákona se uvádí, že manželé, z nichž je každý oprávněn podat návrh na povolení oddlužení samostatně, mohou tento návrh podat společně. Manželé jsou pak v insolvenčním řízení bráni jako nerozluční společníci a považují se za jednoho dlužníka. Návrh na povolení oddlužení musí obsahovat výslovný souhlas manželů s tím, aby veškerý jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů. Do platnosti novely manželé podávali každý návrh sám za sebe, a až poté mohl být návrh obou manželů spojen do jednoho. Proto lze předpokládat, že na snížení počtu podaných insolvenčních návrhů se v roce 2014 z části podílela i tato

novela. V roce 2014 tvořil počet podaných návrhů oproti roku 2013 pouze 93,3 % a v roce 2015 se počet podaných návrhů oproti roku 2014 ještě snížil o 1 %.

Obrázek 4: Trend růstu jednotlivých návrhů v roce 2008 – 2015

Zdroj: www.justice.cz, zpracování vlastní

2.2 Insolvenční správce

Dle zákona č. 312/2006 Sb. o insolvenčních správcích a prováděcí vyhlášky o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců ve znění pozdějších předpisů může být insolvenčním správcem jak fyzická osoba, tak i veřejná obchodní společnost či zahraniční obchodní společnost založená v některém státu EU a poskytující ty samé záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost. Pro výkon funkce je nutné vydání povolení vykonávat činnost insolvenčního správce Ministerstvem spravedlnosti ČR. Jak již bylo výše uvedeno seznam insolvenčních správců je součástí insolvenčního rejstříku. Dělí se na část obecnou a zvláštní. Do obecné části se zapisují insolvenční správci a do částí zvláštní se zapisují osoby se zvláštním povolením vykonávat funkci insolvenčního správce pro dlužníky, kterými jsou finanční instituce se zvláštním režimem, provozovatelé vypořádacího systému, obchodníci s cennými papíry, organizátoři trhu s investičními nástroji, investičním či penzijním fondem, investiční společností či pro dlužníky, kteří splňují kritéria pro reorganizaci. Insolvenčního správce určuje předseda insolvenčního soudu pro každé jednotlivé insolvenční řízení. Insolvenční správce je povinen postupovat svědomitě, s odbornou péčí a vyvinout veškeré úsilí, aby byli věřitelé uspokojeni v co nejvyšší míře. Poruší-li své povinnosti, odpovídá za škodu dlužníkovi, věřitelům a třetím osobám, dále odpovídá za újmu způsobenou osobami, které využil ke splnění svých úkolů. Pak jej může

soud z této funkce zprostit, a to buď z vlastní vůle nebo na návrh dlužníka či věřitelského výboru. Na základě insolvenčního zákona jsou rozlišováni tito insolvenční správci:

- předběžný správce – lze jej ustanovit ještě před rozhodnutím o úpadku, provádí opatření k zjištění a zajištění dlužníkovy majetku a přezkoumání jeho účetnictví, má práva a povinnosti insolvenčního správce;
- insolvenční správce – je ustanoven v rozhodnutí o úpadku
- zástupce insolvenčního správce – je ustanoven v proběhu insolvenčního řízení, pokud insolvenční správce nemůže přechodně z vážných důvodů vykonávat svoji funkci;
- oddělený insolvenční správce – jestliže je insolvenční správce vyloučen z určitého úkonu a nelze pochybovat o tom, že bude ovlivněn celkový způsob výkonu práv a povinností insolvenčního správce, např. pro přezkoumání pohledávky věřitele, jehož insolvenční správce při vymáhání pohledávky v minulosti zastupoval;
- zvláštní insolvenční správce – je ustanoven, jestliže je potřeba v rámci insolvenčního řízení řešit problematiku, která vyžaduje odbornou specializaci;

Insolvenčnímu správci za výkon své funkce náleží odměna a náhrada hotových výdajů. Odměnu a náhradu hotových výdajů přiznává správci insolvenční soud. Soud může odměnu dle okolností přiměřeně zvýšit či snížit. Se souhlasem soudu může správce čerpat na odměnu zálohu. Jestliže je insolvenční správce plátcem DPH jsou odměna i náhrada hotových výdajů navýšeny o tuto daň. Jedná-li se o pohledávku za majetkovou podstatou, případně o pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, hradí se z majetkové podstaty. Jestliže v majetkové podstatě není dostatek finančních prostředků, je odměna hrazena ze zálohy na náklady insolvenčního řízení dle ust. § 108 insolvenčního zákona. Nebyla-li záloha složena, pak mohou být náklady správci hrazeny státem až do výše 50 000 Kč jak v případě odměny, tak v případě hotových výdajů. V případě konkurzu a oddlužení ve formě zpeněžení majetkové podstaty odměna správce závisí na výši výtěžku získaného zpeněžením majetkové podstaty, který je určen pro uspokojení pohledávek. O odměně a náhradě hotových výdajů rozhodne soud v konečné zprávě. U oddlužení řešeného formou splátkového kalendáře činí odměna částku 750 Kč za každý měsíc trvání účinků schváleného oddlužení a náhrada hotových výdajů je stanovena paušální částkou 150 Kč měsíčně. Odměna i náhrada hotových výdajů jsou vypláceny z příjmů dlužníka zálohově v souvislosti s plněním splátkového kalendáře. Při reorganizaci náleží odměna insolvenčnímu správci za každý měsíc po rozhodnutí o povolení reorganizace a její výše závisí na obratu

dlužníka za poslední účetní období, které předcházelo zahájení insolvenčního řízení. O výši odměny rozhoduje soud až po schválení reorganizace.

2.3 Věřitelé

Věřitelé v rámci insolvenčního řízení uplatňují své pohledávky za dlužníkem. Vrcholným orgánem věřitelů je schůze věřitelů, která volí věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů, její další kompetence jsou stanoveny insolvenčním zákonem. Richter (2014) uvádí, že pokud věřitelé uplatňují své pohledávky prostřednictvím přihlášky, jejich účast v insolvenčním řízení je založena na základě doručení přihlášky insolvenčnímu soudu. Účast tohoto věřitele může být ukončena předčasně před skončením řízení pouze soudním rozhodnutím, a to z důvodu:

- převodem přihlášené pohledávky na nového věřitele; zveřejněním usnesení v insolvenčním rejstříku nastupuje na místo účastníka v řízení nový nabyvatel pohledávky místo původního věřitele;
- při zpětvzetí přihlášky věřitelem rozhodnutím soudu o vzetí na vědomí zpětvzetí přihlášky pohledávky a případným ukončením účasti věřitele v insolvenčním řízení;
- odmítnutím přihlášené pohledávky soudem na základě skutečností, kdy se k přihlášce nepřihlíží, a to jestliže
 - byla přihláška pohledávky podána opožděně po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku;
 - uplynula lhůta stanovená insolvenčním správcem pro odstranění vad přihlášky;
 - věřitel, který má popřenu nevykonatelnou pohledávku, nepodal ve stanovené lhůtě žalobu na určení, že jeho popřená pohledávka existuje;
 - skutečná výše přihlášené pohledávky po přezkoumání činí méně než 50 % přihlášené částky;
- vyšlo-li najevo, že přihlášená pohledávka byla uspokojena mimo insolvenční řízení třetí osobou a věřitel nechal tuto přihlášku pohledávky zpět;

Věřitelé s pohledávkami za podstatou nebo s pohledávkami postavenými na jejich roveň se stávají účastníky řízení tím, že uplatní svoji pohledávku u insolvenčního správce. U těchto věřitelů zaniká účast v insolvenčním řízení zaplacením pohledávky v rámci tohoto řízení.

Pokud je k uspokojení těchto pohledávek dostatek finančních prostředků, měly by být tyto pohledávky uhrazeny ve lhůtách jejich splatnosti.

2.4 Oddlužení

Proces oddlužení neboli osobní bankrot je určen především dlužníkům, kteří se do úpadku dostali tím, že mají více než 2 věřitele a nejsou schopni řádně hradit své závazky. Dlužníky mohou být jak právnické osoby, které podle zákona nejsou považovány za podnikatele a současně nemají dluhy z podnikání, tak fyzické osoby, které nemají dluhy z podnikání. Pokud s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, kdy byl konkurz zrušen pro nedostatek majetku anebo po splnění rozvrhového usnesení anebo jde o pohledávku zajištěného věřitele, nebrání dluh z podnikání řešení dlužníkovy úpadku oddlužením. Při oddlužení jsou z větší části zohledňovány aspekty sociální před ekonomickými, aby mohl být dlužníkovi umožněn „nový start“ a aby nemusel po celý zbytek života splácet své dluhy. Osvobození od zbytku dluhů by mělo předcházet zapojení dlužníka do zóny stínového hospodářství, např. přijímání práce načerno, naopak cílem oddlužení je dlužníka motivovat, aby se zapojil do umoření svého dluhu, a to do předpokládané výše alespoň 30 % v případě nezajištěných závazků. U zajištěných věřitelů je počítáno s uspokojením z předmětu zajištění. Dalším cílem je také snížení nákladů veřejných rozpočtů na nápravu osob, jež se ocitly v sociální krizi. Hálek (2011) upozorňuje, že problémem současné doby je tzv. život na dluh. Lidé nakupují zboží a služby, na které nemají dostatek finančních prostředků prostřednictvím půjček, úvěrů, leasingů, jež poskytuje plno bankovních a nebankovních institucí působících na našem trhu. Většina z těchto institucí řádně nezkontroluje bonitu klienta a půjčuje mu i několikrát za sebou. Některé podvodné finanční společnosti se přímo specializují na osoby s nízkou finanční gramotností a nezaměstnané osoby. Stačí mít najednou několik půjček a úvěrů, ztratit zaměstnání či být dlouhodobě nemocný a spadnout do úvěrové pasti je velice snadné. Omezení příjmu v takovéto situaci má velmi negativní následky, způsobem řešení bývají další na sebe navazující půjčky a výsledkem většinou bývá exekuce, soudní jednání a zbytečně velká ztráta majetku. Stejného názoru je i Žitek (2013), který ve svém článku uvádí, že převážně nejbohatším obdobím na uzavírání půjček je čas před vánočními svátky.

2.4.1 Návrh na povolení oddlužení

Náležitosti návrhu na povolení oddlužení stanoví insolvenční zákon. Návrh musí být podán pouze na předepsaném formuláři zveřejněném Ministerstvem spravedlnosti (dále MSp). Podává jej pouze sám dlužník současně s insolvenčním návrhem. Nikdo jiný nemůže takový návrh podat. Jestliže podá insolvenční návrh věřitel dříve než dlužník, soud dlužníka k podání návrhu na povolení oddlužení vyzve. Dlužník tak musí učinit do 30 dnů. Návrh musí mimo jiné obsahovat označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky a návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší. K návrhu musí dlužník připojit následující přílohy:

- seznam závazků a majetku, popřípadě prohlášení o změnách, k nimž došlo v mezidobí a je nutné je porovnat se seznamy, které byly dlužníkem předloženy již dříve;
- listiny o příjmech dlužníka za poslední 3 roky;
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, jenž se s dlužníkem dohodl, že hodnota plnění, kterou obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky;
- případně písemnou darovací smlouvu nebo smlouvu o důchodu s úředně ověřenými podpisy, jestliže jsou zde osoby, které jsou ochotny poskytnout dlužníkovi za účelem plnění oddlužení dar nebo mu budou po dobu oddlužení platit pravidelné peněžité dávky;
- výpis z rejstříku trestů
- listiny dokládající úpadek
- pokud má dlužník zaměstnance, pak i seznam zaměstnanců

Manželé mohou podat společný návrh na povolení oddlužení, který musí obsahovat ověřené podpisy a výslovný souhlas obou manželů, že všechny jejich majetek je pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů.

Tabulka 2: Návrhy na osobní bankrot a úspěšnost jejich schválení v letech 2008– 2015

Název		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Návrhy		1182	4594	5885	7686	8901	12857	14993	15885
Povolené		34	259	1266	806	1172	2088	4014	7368
Zamítnuté	nedostatek majetku	295	1506	1130	1365	1212	1441	640	108
	nesplnění předpokladů	16	80	93	91	96	130	106	98
	nedoložení pohl. věřitelem	1	17	34	34	31	29	37	34
	protiprávní jednání 3. osob	0	1	0	0	0	0	0	0
	jiný důvod	9	21	15	32	47	93	83	84
CELKEM		321	1625	1272	1522	1386	1693	866	324
Odmítnuté	pro vady ins. Návrhu	406	1663	2041	3459	3746	5136	5331	4277
	jiný důvod	89	71	62	110	199	388	516	528
CELKEM		495	1734	2103	3569	3945	5524	5847	4805
Zastavené	zpětvzetí návrhu	137	416	581	823	909	1231	1947	1230
	absence podmínek řízení	18	82	95	108	179	208	296	342
	nezaplacení zálohy	164	428	531	761	1179	1803	1618	1477
	neodstraněné vady	1	7	2	4	4	11	0	0
	z důvodu § 427	0	3	1	1	2	5	3	9
	jiný důvod	12	40	34	92	125	294	402	330
CELKEM		332	976	1244	1789	2398	3552	4266	3388
Úspěšnost		3%	6%	22%	10%	13%	16%	27%	46%
Neúspěšnost	Zamítnuté	27%	35%	22%	20%	16%	13%	6%	2%
	Odmítnuté	42%	38%	36%	46%	44%	43%	39%	30%
	Zastavené	28%	21%	21%	23%	27%	28%	28%	21%
	Celkem	97%	94%	78%	90%	87%	84%	73%	54%

Zdroj: www.justice.cz, zpracování vlastní

V tabulce jsou uvedeny návrhy spojené s povolením oddlužení za jednotlivé roky od 2008 až po 2015. Z výše uvedeného je patrné, že největší podíl na nepovolení návrhů na oddlužení jsou návrhy odmítnuté pro své vady. V roce 2008 bylo odmítnuto 42 % podaných návrhů, poté se procentní počet odmítnutých návrhů postupně snižoval až do roku 2010. V roce 2011 stoupl počet odmítnutých návrhů o 10 % oproti roku 2010, což může být způsobeno nárůstem soukromých finančně poradenských firem. Až v roce 2015 se procentní počet odmítnutých návrhů dostal pod hranici roku 2010. Na druhém místě jsou návrhy zamítnuté pro nedostatek majetku. Celkový zamítnutých návrhů se však rok od roku zmenšuje. Zatímco v roce 2009 bylo zamítnuto celkem 1625 návrhů, v roce 2015 to již bylo 5 krát méně. V neposlední řadě na nepovolení oddlužení mají vliv návrhy zastavené převážně z důvodu zpětvzetí návrhu a nezaplacení zálohy. Procentní počet zastavených návrhů měl od roku 2009 až do roku 2014 stoupající tendenci, v roce 2015 však procentní počet zastavených návrhů klesl na 21 %, což

je stejný procentní počet jako v roce 2009. Celková největší neúspěšnost při podaných návrzích na povolení oddlužení byla v roce 2008, tento rok je však specifický tím, že institut oddlužení teprve začínal. Do roku 2010 se úspěšnost povolených návrhů zvyšovala, v roce 2011 však klesla oproti roku 2010 o 12 %, což bylo způsobeno nárůstem odmítnutých návrhů pro jejich vady. Od roku 2012 až do roku 2015 se opět začala úspěšnost povolených návrhů zvyšovat, což je z převážné části způsobeno rapidním snižováním zamítnutých návrhů z převážné části pro nedostatek majetku. Zatímco úspěšnost povolení návrhů spojených s oddlužením byla ve svých začátcích v roce 2008 pouze 3 %, v roce 2015 je tato úspěšnost již 46 %.

2.4.2 Rozhodnutí o oddlužení

Insolvenční soud může návrh na oddlužení buď projednat a oddlužení povolit, nebo zamítnout. V případě, že soud návrh na povolení oddlužení zamítne, musí zároveň rozhodnout o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem. Soud může návrh zamítnout v následujících případech:

- dlužníkem je sledován nepoctivý záměr;
- hodnota plnění, které by obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, výjimku tvoří písemný souhlas věřitelů s nižším plněním, který musí být doložen u návrhu;
- dosavadní výsledky řízení ukazují na nedbalý a lehkomyšlný přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení;

Jestliže soud oddlužení povolí, musí určit způsob, kterým bude oddlužení provedeno. Insolvenčním zákonem jsou upraveny dva způsoby, a to plněním splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty. Rozhodnutí o daném způsobu oddlužení je ponecháno na nezajištěných věřitelích, kteří si ho odhlasují buď na schůzi věřitelů, nebo formou hlasovacího lístku. Výsledek hlasování je podkladem pro rozhodnutí soudu o schválení oddlužení, který jej vydává usnesením. Usnesení obsahuje důležité informace pro další fáze řízení (způsob oddlužení, v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty uvedení majetku určeného ke zpeněžení, splátkový kalendář, zaměstnavateli dlužníka je stanovena povinnost zasílat měsíčně zabavitelnou částku na účet majetkové podstaty, atd.). Tímto usnesením jsou vázáni všichni účastníci řízení, a to dlužník i věřitelé, včetně věřitelů, kteří o oddlužení nehlasovali či kteří s oddlužením nesouhlasili. Jestliže je oddlužení schváleno, rozhodnutí se zveřejní v insolvenčním rejstříku a tímto nastává jeho účinnost.

Zpeněžení majetkové podstaty se týká aktuálního majetku dlužníka. Nelze sem zahrnout majetek, který dlužník získá v budoucnu, ani majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení, např. dědictví, výhra v loterii. Zpeněžení majetkové podstaty probíhá obdobně jako u konkurzu, a to veřejnou dražbou, prodejem movitých a nemovitých věcí dle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí a prodejem majetku mimo dražbu. V rozhodnutí soudu o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty musí být uvedeno, kdo je insolvenčním správcem, musí zde být rozhodnuto o náhradě hodových výdajů a jeho odměně a jaký způsobem budou uspokojeny. Dále zde musí být označen majetek náležející do majetkové podstaty, musí zde být také označeni nezajištění věřitelé, kteří souhlasili s plněním nižším než 30 % jejich pohledávky a uvedena nejnižší hodnota plnění dohodnutá mezi těmito věřiteli a dlužníkem.

Plnění splátkového kalendáře je způsob, jež zasahuje majetek dlužníka především do budoucna. Pohledávky zajištěných věřitelů jsou uspokojeny z výtěžku zpeněžení zajištění. Nezajištěným věřitelům je dlužník povinen měsíčně maximálně po dobu 5 let splácet ze svých příjmů částku dle daného poměru ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při exekuci či výkonu rozhodnutí uspokojeny přednostní pohledávky. Bez souhlasu insolvenčního správce nesmí dlužník odmítnout dědictví ani dar, jinak by se jednalo o neplatný právní úkon. Nad dlužníkem vykonává dohled jak insolvenční správce, tak i insolvenční soud a věřitelský výbor, proto je jim dlužník povinen každých šest měsíců předložit přehled příjmů za uplynulý půlrok. Po schválení oddlužení na sebe dlužník nesmí brát další dluhy, jinak by bylo schválené oddlužení soudem zrušeno a úpadek by se řešil konkurzem. Při rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen (Justice.cz):

- *vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat;*
- *hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře;*
- *bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání;*
- *vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých*

6 kalendářních měsíců, neurčí-li insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení jinou dobu předkládání;

- *nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání účinků schválení oddlužení;*
- *neposkytovat nikomu z věřitelů žádné další výhody;*
- *nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit;*

Postup pro výpočet splátek při plnění splátkového kalendáře je následující (Justice.cz):

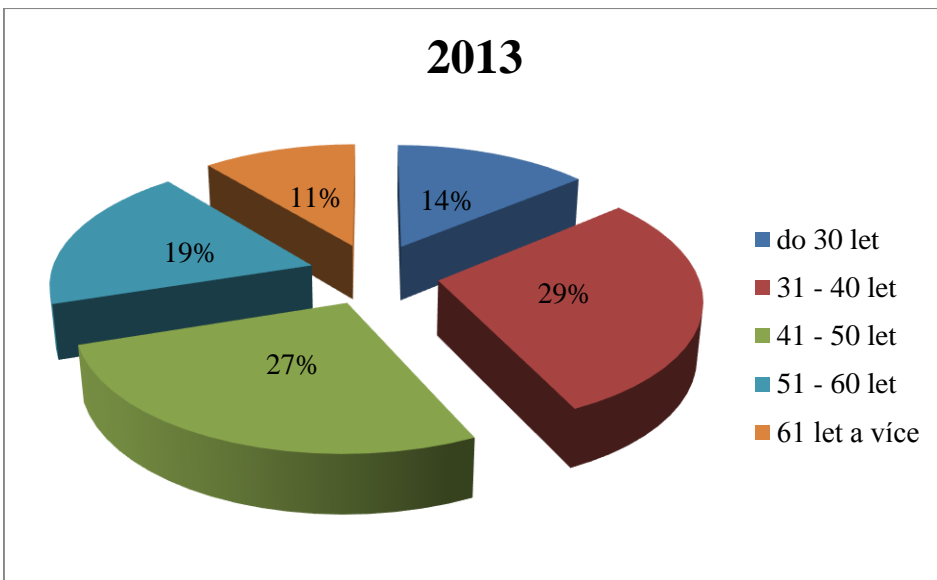
- *splátka pro oddlužení se kalkuluje v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky;*
- *srážky pro oddlužení se vypočítávají z čisté mzdy;*
- *čistá mzda se vypočte tak, že se od mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob srážená z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění (dále jen „sražené částky“). Srážené částky se vypočtou podle podmínek a sazeb platných pro povinného v měsíci, za který se čistá mzda zjišťuje. Do čisté mzdy se započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost, kterou zaměstnanec vykonává u toho, u koho je v pracovním poměru. Nezapočítávají se však do ní částky poskytované na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem, a to zejména při pracovních cestách;*
- *z čisté mzdy nelze srazit tzv. základní částku*
- *dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb. ve spojení s dalšími příslušnými právními předpisy (zákon č. 110/2006 Sb., nařízení vlády č. 409/2011 Sb., zákon č. 117/1995 Sb., nařízení vlády č. 440/2013 Sb.) se kalkuluje základní částka takto:*
 - a) na osobu dlužníka ve výši dvou třetin součtu částky životního minima a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu dle zvláštního právního předpisu („nezabavitelná částka“)*
 - *součet životního minima a nákladů na bydlení = 3 410 Kč + 5 873 Kč = 9 283 Kč*
 - *nezabavitelná částka = 2/3 * 9 283 Kč = 6 188,67 Kč*
 - b) na každou vyživovanou osobu a manžela ve výši jedné čtvrtiny nezabavitelné částky*

- 100% nezabavitelné částky = 6 188,67 Kč

- 1/4 nezabavitelné částky = 1 547,17 Kč;

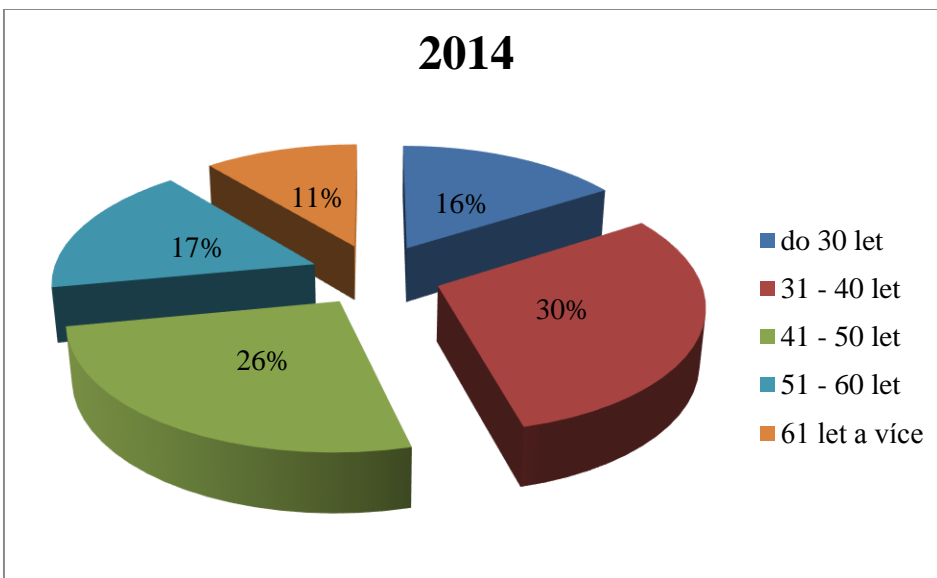
- jednotlivé nezabavitelné částky se následně sečtou a výsledek se zaokrouhlí na celé koruny nahoru. Celková základní částka se následně odečte od čisté mzdy. Ze zbytku čisté mzdy pak lze bez omezení srazit vše nad součet životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu (aktuálně 9 283 Kč). Zbývající částka po provedení této operace se zaokrouhlí dolů na částku dělitelnou třemi a rozdělí se na třetiny. Pro splátky při oddlužení (jako pro přednostní pohledávky) lze srazit dvě třetiny;

Dle společnosti Creditreform v roce 2013 požádalo o oddlužení celkem 30 029 osob. Oddlužení bylo povoleno v 22 043 případech a z toho zpeněžení formou majetku využilo 572 dlužníků což je pouze 2,6 % z celkového počtu oddlužení, ostatní využili plnění splátkového kalendáře. V roce 2014 nastal oproti roku 2013 mírný pokles, kdy návrhy na oddlužení byly podány 29 967 osobami. Počet povolených oddlužení však vzrostl o 13 %. Oddlužení zpeněžením majetku využilo 781 dlužníků. Přestože v roce 2014 využilo zpeněžení majetku o 36,5 % více dlužníků než v roce 2013, stále tento způsob oddlužení tvoří pouze 3,1 % z celkového počtu. V roce 2015 bylo oddlužení povoleno v 23 425 případech z celkového počtu 28 495 podání oddlužení, což činilo pokles oproti roku 2014 o 4,9 % a klesl i počet povolených oddlužení, a to o 5,9 %. Způsob zpeněžení majetku byl zvolen 638 dlužníky, tedy o 18,3 % méně než v roce 2014. Z výše uvedeného je patrné, že dlužníky je častěji využívaným způsobem plnění oddlužení formou splátkového kalendáře oproti zpeněžení majetku. Na následujících obrázcích č. 5, 6 a 7 je znázorněna věková struktura dlužníků, jimž bylo povoleno oddlužení v letech 2013, 2014 a 2015. Nejvyšší nárůst povolených oddlužení lze sledovat v nejmladší věkové skupině do 30 let, který se od roku 2013 do roku 2015 zvedl o 5 %. Nejvyšší počet dlužníků se pohybuje ve skupině mezi 31 – 40 lety a těsně je následuje skupina 41 – 50 let, v těchto skupinách se pohybuje počet mezi sledovanými roky v rozmezí 1 % střídavě nahoru a dolů. Ve věkové skupině 51 – 60 let je zaznamenán pokles mezi roky 2013 a 2014 o 2 % a mezi roky 2014 a 2015 o 1 %. Věková skupina dlužníků 61 let a více v roce 2015 zaznamenala pokles o 1 %. Z výše uvedeného a z obrázků je patrné, že nejvíce k zadlužení jsou náchylné věkové skupiny středního věku mezi 31 – 50 lety, problém může nastat i u osob ve věku do 30 let, kteří mají rok od roku zvyšující se tendenci k zadluženosti.

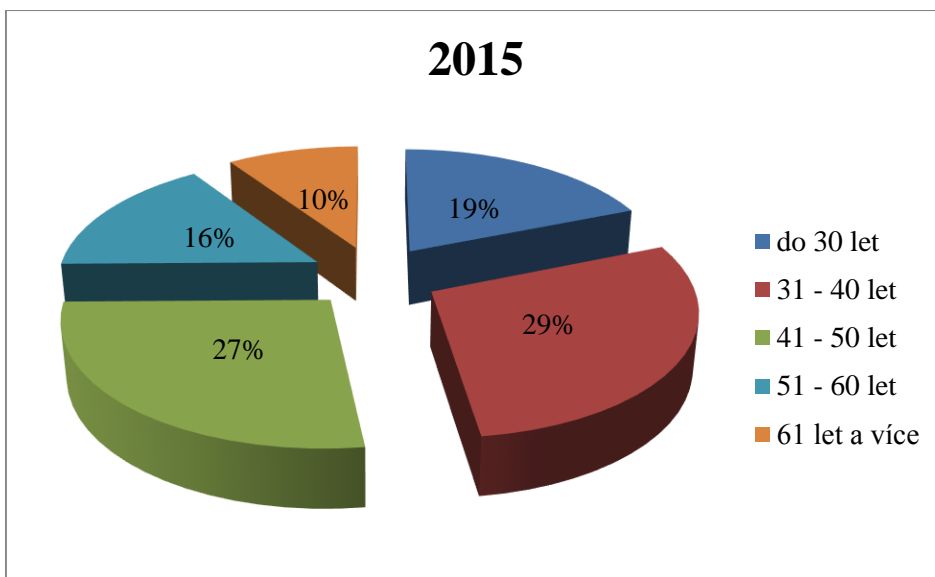
Obrázek 5: Věková struktura osobu u povolených oddlužení v roce 2013

Zdroj: Creditreform

Obrázek 6: Věková struktura osob u povolených oddlužení v roce 2014

Zdroj: Creditreform

Obrázek 7: Věková struktura osob u povolených oddlužení v roce 2015

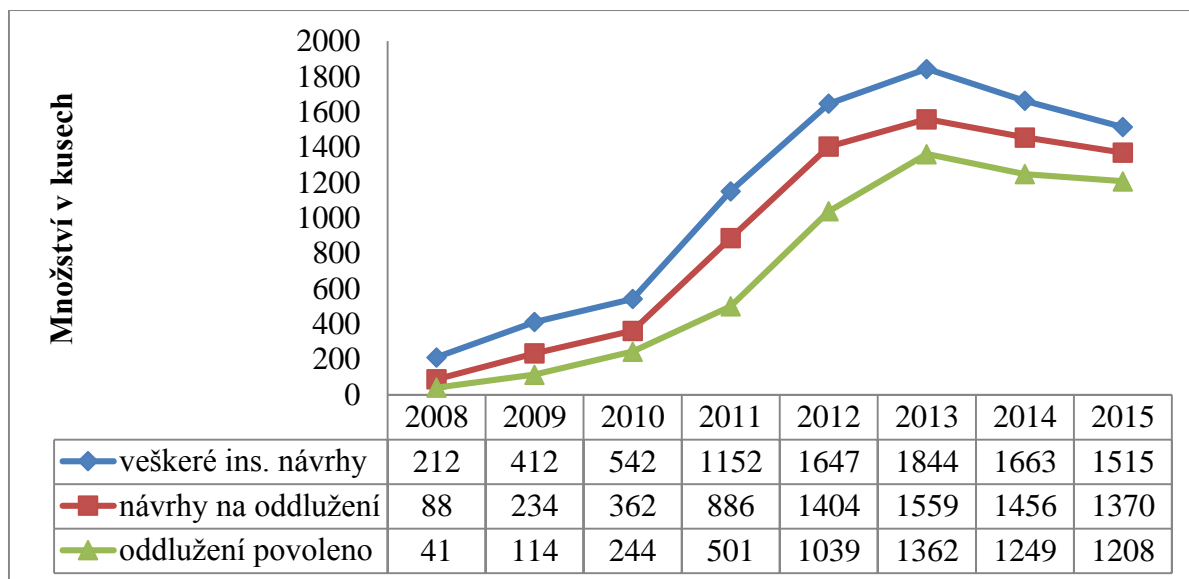
Zdroj: Creditreform

2.4.3 Konec insolvenčního řízení

Jestliže je oddlužení splněno, vydá insolvenční soud rozhodnutí, vůči němuž není odvolání přípustné a jeho právní mocí insolvenční řízení končí. Poté může dlužník podat k soudu návrh na osvobození od placení pohledávek, které byly zahrnuty do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny. Osvobození je vztaheno také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v řízení nepřihlíželo a k věřitelům, jež měli pohledávky do řízení přihlásit, ale neudělali to. Dále se vztahuje k ručitelům či jiným osobám, jež měly vůči dlužníkovi právo postihu. Platí tedy, že jsou dlužníkovi smazány všechny dluhy z minulosti až do okamžiku schválení oddlužení. Insolvenční soud však může osvobození také odejmout, a to na návrh věřitele ukáže-li se, že k osvobození došlo na základě dlužníkovy podvodného jednání nebo že dlužník poskytl některým věřitelům výhody. Návrh na zánik osvobození je nutné podat ve lhůtě 3 let od přiznání osvobození. Dále osvobození zaniká, jestliže byl dlužník do 3 let odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým bylo podstatně ovlivněno schválení oddlužení nebo přiznání osvobození, či jiné poškození věřitele.

3 KOMPARACE ODDLUŽENÍ U VYBRANÉHO KRAJSKÉHO SOUDU

Spolu s účinností insolvenčního zákona od 1. ledna 2008 byl na krajské soudy zaveden program Informační systém insolvenčního rejstříku (dále ISIR). Veškeré došlé insolvenční návrhy a podání s nimi související jsou zapisovány do tohoto rejstříku a vše je vedeno zároveň jak v listinné, tak i v elektronické podobě. V následujícím obrázku jsou uvedeny veškeré insolvenční návrhy v porovnání s podanými návrhy na oddlužení a povolením oddlužení podané na vybraný krajský soud od roku 2008 až do roku 2015.

Obrázek 8: Insolvenční návrhy u vybraného krajského soudu

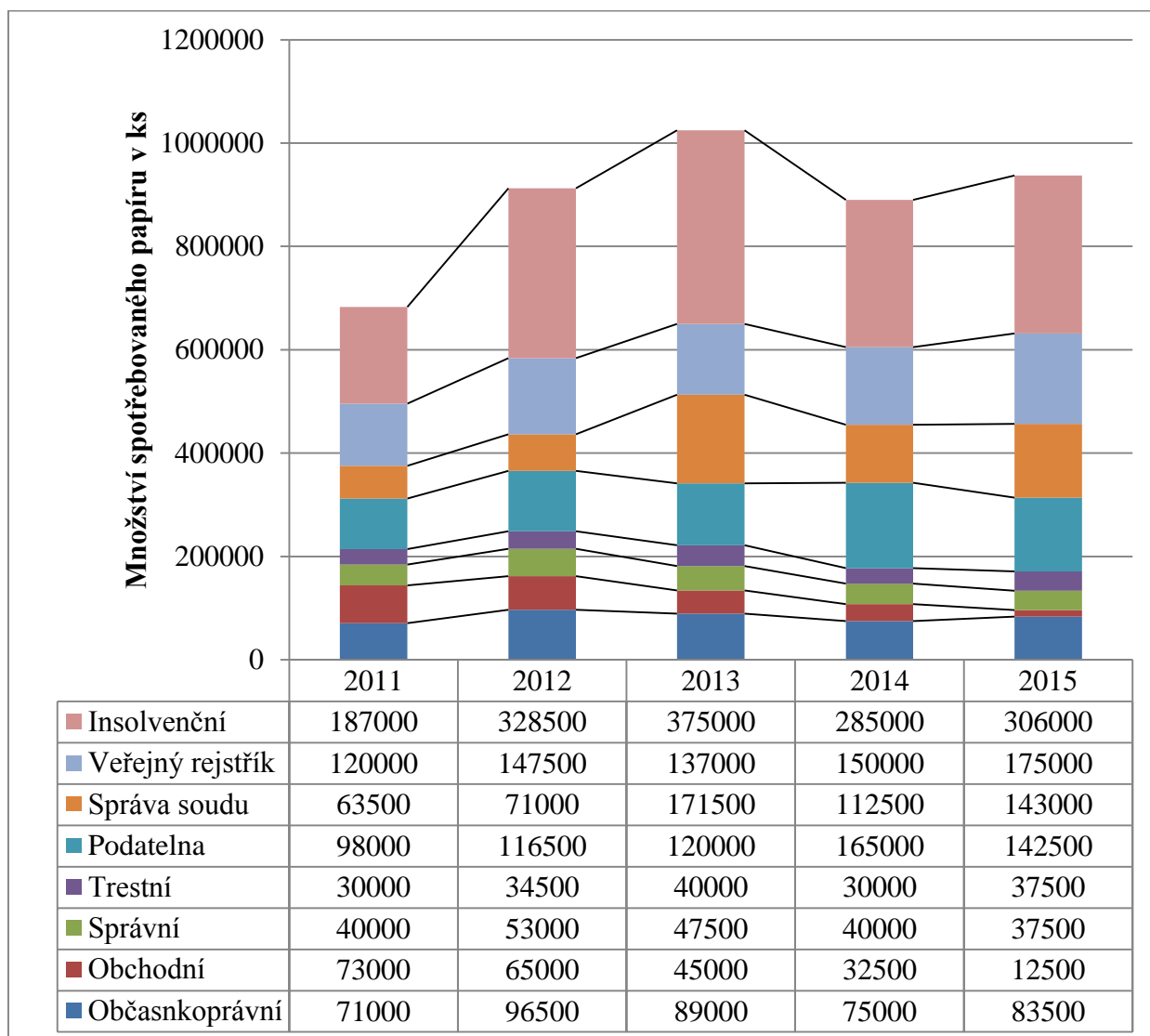
Zdroj: www.justice.cz, zpracování vlastní

Z obrázku č. 8 je patrné, že insolvenční podání přijatá vybraným krajským soudem mají stoupající trend, stále více firem, ale hlavně občanů a domácností využívá možnosti insolvenčního řízení a oddlužení. Nejvyšší skok nastal v roce 2011 v důsledku přetrvávající ekonomické krize, kdy přišlo na soud o 113 % návrhů více než v roce 2010 a každým rokem jich stále přibývá více a více. Zlom nastal v roce 2014, kdy díky pozvolnému se zlepšování ekonomické situace a také díky novele insolvenčního zákona o společném oddlužení manželů, jež byla zmíněna výše, bylo na soud podáno o 181 návrhů méně než v roce 2013 a v roce 2015 se počet přijatých podání snížil ještě o dalších 148. V této novele také nastává povinnost dlužníků zaplatit insolvenčnímu správci odměnu a náhradu hotových výdajů, které činí 900 Kč bez DPH pro jednoho dlužníka a 1 350 Kč pro schválené oddlužení manželů odkdy bylo oddlužení povoleno až do skončení plnění splátkového kalendáře za každý měsíc. Výsledná částka za pět let činí u jednotlivce 54 000 Kč a u manželů je tato částka 81 000 Kč. Oproti

tomu počet povolených oddlužení byl v roce 2015 nejvyšší ze všech sledovaných let a činil 88,2 % k podaným návrhům na oddlužení. Nejméně oddlužení bylo povoleno v roce 2008.

Poté, co je návrh na oddlužení schválen, začnou na soud jednotlivý věřitelé zasílat přihlášky pohledávek k jednotlivým insolvenčním řízením. Další dokumenty patřící k insolvenčnímu řízení, které přicházejí na soud, mohou být např. doplnění insolvenčních návrhů, oznámení o změně věřitele či právního zástupce, zpětvzetí přihlášky pohledávky, seznamy přihlášených pohledávek a přezkumné listy, soupisy majetkové podstaty, vyrozumění o popření pohledávky, zpráva o hospodářské situaci, zpráva o průběhu insolvenčního řízení, příjmy dlužníka jednou za půl roku, průběžné a konečné zprávy, atd. Z veškeré příchozí pošty soudu tvoří 85 % pošta patřící na insolvenční oddělení a z toho největší objem tvoří přihlášky, které jsou i s přílohami mnohdy velice rozsáhlé a jejich rozsah se pohybuje mezi sto až pěti sty stránkami. Ty by věřitelé měli v listinné podobě včetně příloh zasílat ve dvojnásobném vyhotovení, a to jednou pro založení do přihláškového spisu a jednou pro insolvenčního správce, kterému je po zpracování soud zašle. Denně jich v průměru na soud přichází okolo padesáti až sedmdesáti. V roce 2009 byly zavedeny datové schránky a každým rokem stoupá počet podání zasílaných na soudy datovou schránkou či elektronickou poštou a podání doručená prostřednictvím pošty se dostávají do pozadí. Se zvyšujícím se počtem příchozích podání prostřednictvím e-podatelní, narůstají soudu provozní náklady, které se přesouvají z ostatních účastníků na soud. Tyto náklady představují zvyšující se spotřebu papíru, tonerů, opotřebení tiskáren, kopírovacích strojů a skenerů a jejich časté opravy. Pracovnice podatelny musela až do poloviny roku 2013 vytisknout veškeré přihlášky včetně příloh a předat je na vyšší podatelnu insolvenčního oddělení, která přihlášky zapsala do počítače k jednotlivým spisovým značkám, naskenovala a roztřídila pro příslušné vedoucí kanceláří. Zde musely být přihlášky dále zpracovány a okopírovány včetně příloh pro zaslání insolvenčnímu správci. V polovině roku 2013 na základě opatření správkyně aplikace se přestaly přílohy k přihláškám tisknout a kopírovat a přihlášky se včetně příloh začaly insolvenčním správcům zasílat prostřednictvím datových schránek. Pouze ta podání, jež neprošla díky velikosti nebo chybě, se zasílala v listinné podobě poštou. Toto opatření znamenalo úsporu jak časovou pro jednotlivé pracovníky, tak materiální. Na obrázku č. 9 je zobrazena spotřeba papíru u vybraného soudu v letech 2011 až 2015. V roce 2013 byl oproti roku 2011 nárůst spotřebovaných papírů na insolvenčním oddělení dvakrát větší. Díky výše zmíněnému opatření správkyně se spotřeba papíru v roce 2014 snížila o 75 %. V roce 2015 se spotřeba papíru opět zvýšila, a to o 7 % oproti předchozímu roku, což může být způsobeno větším počtem podaných insolvenčních návrhů firmami a s tím i spojené podání vyššího počtu

přihlášených pohledávek jejich věřiteli a také zvýšeným počtem příchozích dokumentů na insolvenční oddělení prostřednictvím elektronické pošty.

Obrázek 9: Spotřeba papíru dle oddělení v letech 2011 – 2015

Zdroj: Výkazy vybraného soudu

S nárůstem insolvenčních návrhů také od roku 2008 vzrostl počet pracovníků na insolvenčním oddělení. S tímto je také spojen vysoký nárůst potřebných mzdových prostředků pro nové pracovníky. Z tabulky č. 3 viz níže, je patrné, že od roku 2008 až do roku 2015 vzrostl počet soudců ze 2 na 5, což při jejich průměrném měsíčním hrubém platu cca 115 000 Kč, činí navýšení o 345 000 Kč měsíčně. Počet vyšší soudních úředníků a asistentů soudců vzrostl o 8, jejich průměrný hrubý příjem je cca 22 100 Kč, celkem na ně vrostly měsíční mzdové náklady o 176 800 Kč. Vedoucích kanceláří je o 3 více a při průměrné měsíční mzdě cca 17 300 Kč, tyto náklady činí měsíčně o 51 900 Kč více. Zapisovatele, jejichž průměrná hrubá mzda činí cca 14 700 Kč měsíčně, bylo přijato o 10 více, měsíční mzdové náklady u nich vzrostly

o 147 000 Kč a byla přijata navíc jedna pracovnice vyšší podatelny pro insolvenční oddělení, jejíž hrubá průměrná mzda činí cca 16 000 Kč. Oproti roku 2008 se tedy hrubé měsíční mzdové náklady v roce 2015 průměrně zvýšily o 736 700 Kč. Z toho superhrubé měsíční mzdové náklady činí 987 178 Kč, což pro soud představuje další finanční zatížení.

Tabulka 3: Počet pracovníků insolvenčního oddělení v letech 2008 – 2015

Rok	Soudce	VSÚ + asistent soudce	Vedoucí kanceláře	Zapisovatelka	Vyšší podatelna	CELKEM
2008	2	2	2	4	1	11
2009	2	4	2	4	1	13
2010	4	8	4	8	1	25
2011	4	8	4	12	2	30
2012	4	8	4	12	2	30
2013	5	10	5	14	2	36
2014	5	10	5	14	2	36
2015	5	10	5	14	2	36

Zdroj: vlastní zpracování

4 ZHODNOCENÍ PŘÍNOSŮ A NEGATIVNÍCH DOPADŮ

V následující kapitole budou zhodnoceny přínosy a negativní dopady oddlužení na jednotlivé účastníky řízení soukromého i veřejného sektoru. Velkým problémem dnešní doby je stále zadlužování občanů a domácností. Pro většinu občanů v České republice je normální „žít na dluh“. Téměř polovina lidí má v současnosti půjčku, buď na bydlení, nebo na spotřebu, dovolenou a splácení předešlých dluhů. Různé druhy půjček nabízí jak bankovní instituce, tak i nebankovní finanční společnosti. Na základě odborného názoru vyšší soudní úřednice krajského soudu se nejčastěji nechávají oddlužit občané půjčující si převážně spotřebitelské úvěry. Tyto úvěry lze definovat jako bezúčelové nebo účelové půjčky fyzickým nepodnikajícím osobám, jež slouží k nákupu např. nábytku, elektrospotřebičů, elektroniky, automobilů nebo k zaplacení služeb a na jiné náklady osobní spotřeby. Je ale nutné, aby občané byli obezřetní, jelikož někteří poskytovatelé postupují pouze podle občanského zákoníku, a tím se snaží vyhnout regulaci dané zákonem o spotřebitelském úvěru a poskytují úvěry např. na základě zástavy nemovitosti, a tak lze lehce přijít o „střechu nad hlavou“.

4.1 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelské úvěry mohou poskytovat jak banky, tak i nebankovní společnosti a osoby s živnostenským oprávněním na základě zákona o spotřebitelských úvěrech. Spotřebitelský úvěr se poskytuje na základě písemné smlouvy, v níž musí být uvedeny podmínky poskytnutí, čerpání a splácení. Jeho výhodou je, že klient dostane okamžitě finanční prostředky, aniž by předtím musel spořit. Na druhé straně má i své nevýhody, a to že klient zaplatí většinou o hodně větší částku, než si půjčil. Úvěry lze splácet prostřednictvím složenek či příkazů k úhradě, někdy chodí zástupci nebankovních společností peníze vybírat přímo k dlužníkům domů. Je důležité, aby si klient vždy při platbě v hotovosti nechal vystavit od zástupce společnosti doklad o zaplacení a při platbách z účtu si schovával výpisy z účtu, aby při nějakém problému mohl doložit, že úvěr pravidelně splácel. Jak u bankovních, tak i u nebankovních poskytovatelů spotřebních úvěrů je nutné splnit základní podmínky, a to věk žadatele minimálně 18 let, české občanství, trvalý pobyt na území ČR a prokázání trvalého příjmu. Další požadavky jsou už u jednotlivých společností různé. U spotřebitelského úvěru poskytnutého bankou musí klient doložit potvrzení o výši pravidelného příjmu, či další potvrzení. Žadatel musí doložit trvání zaměstnaneckého poměru na dobu neurčitou, který trvá déle než šest měsíců a nesmí být ve zkušební či výpovědní době. Banky zjišťují, zda žadatel o půjčku není veden v registru dlužníků. U vyšších částek některé banky požadují ručitele.

Některé banky si kladou podmínku pro sjednání spotřebitelského úvěru vedení běžného účtu v dané bance. Nad bankovními poskytovateli spotřebních úvěrů dohlíží Česká národní banka. Nebankovní společnosti se především zaměřují na poskytování tzv. rychlých půjček občanům, kteří nespĺňují přísnější požadavky bank. Nezjišťují, zda je žadatel v registru dlužníků a půjčují i lidem, na něž je uvalena exekuce. U mnoha těchto společností není hlavním ziskem úrok, ale různé smluvní pokuty. Kdy podmínky ve smlouvách jsou obtížně splnitelné a mohou skončit až exekucí majetku. Smlouvy bývají těžko srozumitelné, jsou psané malým písmem a skoro vždy jsou opatřeny rozhodčí doložkou, která urychluje získání dluhu při nesplácení. Proti rozhodnutí rozhodce se nelze odvolat u klasického soudu, vše probíhá pouze písemně a je důležité upozornit, že rozhodcem může být kdokoli. Dalším nešvarem těchto společností bylo až do roku 2013 podepisování tzv. bianco směnek, kdy klient podepsal prázdný papír a společnost si tak na směnku mohla doplnit jakoukoliv částku a zažádat soud o vydání směnečného platebního rozkazu. Bohužel ve většině případů nemá dlužník odvolání a poskyvatelé jsou v právu díky podepsaným bianco směnkám. Na nebankovní společnosti dohlíží České obchodní inspekce, která každé čtvrtletí tyto společnosti pravidelně kontroluje. V roce 2014 bylo zjištěno následující: *Zákony v kontrolní pravomoci ČOI nedodržel 85 % kontrolovaných subjektů, zákon o spotřebitelském úvěru porušila více než polovina z nich. K tomu si stačí připočít často nízkou finanční gramotnost žadatelů a jejich většinou už tak tíživou finanční situaci a bývá prakticky jedno, zda dostávají všechny povinné informace k tomu, aby se mohli rozhodnout odpovědně. Inspektoři dále kontrolovali správnost uváděných údajů, a to včetně RPSN. Mezi nejzávažnější zjištění pak patří použití telefonního čísla s vyšší než běžnou cenou při nabídce zprostředkování spotřebitelského úvěru* (Pospíšil, 2014). V tabulce č. 4 jsou uvedeny kontroly za 3. čtvrtletí 2014 provedené Českou obchodní inspekcí a zjištěná porušení nebankovními společnostmi v %. Nejhuře dopadly kraje Jihočeský, Vysočina, Plzeňský a Karlovarský. V Pardubickém a Královehradeckém kraji bylo zjištěno 93,9 % porušení. Naopak nejlépe dopadly kraje Ústecký, Liberecký, Moravskoslezský a Olomoucký.

Tabulka 4: Kontroly spotřebitelských úvěrů

Kontroly spotřebitelských úvěrů – 3. čtvrtletí 2014					
Inspektorát	Počet kontrol	Kontroly se zjištěním		Zjištěná porušení v %	
		Celkem	145/2010	Celkem	145/2010
Středočeský a Hl. město Praha	10	8	3	80,0 %	30,0 %
Jihočeský a Vysočina	3	3	3	100,0 %	100,0 %
Plzeňský a Karlovarský	4	4	1	100,0 %	25,0 %
Ústecký a Liberecký	3	2	1	66,7 %	33,3 %
Královéhradecký a Pardubický	15	14	10	93,3 %	66,7 %
Jihomoravský a Zlínský	10	9	9	90,0 %	90,0 %
Moravskoslezský a Olomoucký	9	6	4	66,7 %	44,4 %
Celkem	54	46	31	85,2 %	57,4 %

Zdroj: ČOI

Pro komparaci provedenou v tabulce č. 5 bylo vybráno 10 institucí bankovních i nebankovních působících na českém finančním trhu - 6 bank, a to Česká spořitelna, a.s. a Komerční banka, a.s. jako zástupci velkých bank, GE Money Bank, a.s., jež je v klasifikaci vedena jako banka střední a dále Equa bank, a.s., Air Bank, a.s., UniCredit Bank, a.s. a jako banky malé a 4 finanční společnosti: CETELEM ČR, a.s., Home Credit a.s., COFIDIS s.r.o. a Profi Credit s.r.o. Pravidelné splátky se skládají z jistiny a úroku. Splácením jistiny se snižuje dluh a úrok lze brát jako platbu věřitelům za poskytnutí půjčky. Výše úroku se uvádí ve formě roční úrokové sazby. Nejdůležitější pro občana by při hledání vhodného úvěru měl být RPSN, neboli ukazatel roční procentní sazby nákladů, jež představuje veškeré náklady úvěru, které jsou vyjádřeny jako roční procento celkové výše úvěru. Celkové náklady zahrnují všechny náklady včetně, provize, úroků, daní a jiné poplatky spojené se spotřebitelským úvěrem, např. poplatek za vedení běžného účtu, poplatek za čerpání peněžních prostředků a poplatek za platební transakci. Pro snadnější komparaci byl vybrán úvěr v částce Kč 50.000,- s dobou splatnosti 24 měsíců a posuzován byl dle RPSN. Nejvýhodnější se jeví půjčka u Air Bank, a.s., u které občan zaplatí včetně všech poplatků pouze Kč 53 637 Kč. Z bankovních, ale i nebankovních institucí dopadla nejhůře Česká spořitelna, a.s., u níž klient zaplatí celkem za celou dobu splácení částku 60 900 Kč. Z nebankovních poskytovatelů nejlépe dopadla společnost CETELEM ČR, a.s., která s celkovou částkou 54 745 Kč skončila na třetím místě a předstihla čtyři bankovní instituce. Rozdíl mezi RPSN mezi bankou na první příčce a Českou spořitelnou, a.s. je 14,46 %. Na základě komparace bylo zjištěno, že banky poskytují úvěry za přísnějších podmínek, ale převážně s nižším RPSN než nebankovní společnosti, které těží z malé finanční gramotnosti svých klientů. Žadatel by měl zvážit, zda je vůbec potřeba si úvěr brát. Dále by si měl občan

důkladně prostudovat smlouvu a její podmínky, nepůjčit si zdánlivě nejlépe vyhlížející a snadno dostupný úvěr a hlavně se zaměřit na RPSN.

Tabulka 5: Porovnání půjček

Instituce	Název půjčky	Měsíční splátka v Kč	Úroková sazba	RPSN	Celkem splaceno v Kč
Air Bank, a.s.	Půjčka	2 236,00	6,90%	7,12%	53 673,00
UniCredit Bank, a.s.	PRESTO půjčka	2 259,00	7,90%	8,19%	54 219,00
CETELEM ČR, a.s.	Osobní půjčka	2 281,00	8,86%	9,23%	54 745,00
GE Money Bank, a.s.	Expres půjčka	2 293,00	9,40%	9,82%	55 042,00
Equa bank, a.s.	Minutová půjčka	2 305,00	9,90%	10,36%	55 319,00
Komerční banka, a.s.	Osobní úvěr	2 264,00	8,10%	11,75%	54 336,00
Profi Credit s.r.o.	Zaměstnan. půjčka	2 380,00	13,11%	13,93%	57 120,00
COFIDIS s.r.o.	Cofidis úvěr	2 400,00	14,90%	14,90%	57 598,00
Home Credit a.s.	Home Credit půjčka	2 490,00	17,74%	19,26%	59 758,00
Česká spořitelna, a.s.	Půjčka	2 537,00	19,70%	21,58%	60 900,00

Zdroj: www.ušetřeno.cz

4.2 Problémy a přínosy z pohledu soukromého sektoru

Dalším rizikem převážně u nebankovních institucí je jejich opětovné poskytování půjček občanům bez zjištění jejich příjmů a solventnosti půjčky splácet. Ti, kteří už nějaké půjčky mají, se mohou lehce dostat do dluhové pasti a začnou splácet půjčku půjčkou. Zde pak nastupuje oddlužení, které je chápáno spíše jako institut sociální než ekonomický, a dlužník, jestliže mu je oddlužení povoleno, splatí minimálně 30 % svých dluhů. Pro občany je toto výhodné a přináší jim to další šanci začlenit se znovu do normálního života. Bohužel zde lze insolvenční řízení lehce zneužít. Většina občanů se do dluhové pasti dostává díky malé finanční gramotnosti. Jiní přišli na to, že půjčit si, nechat se oddlužit a znova toto zopakovat, jim umožní celkem pohodlný život bez zodpovědnosti. Z výše uvedeného lze předpokládat, že se pouze menšina dlužníků dostane do tíživé situace bez jejich zjevného zavinění.

Z hlediska sociálního a ekonomického institutu oddlužení Kavan (2012) uvádí, že se tyto instituty navzájem doplňují i střetávají. Z ekonomického hlediska se v insolvenčním řízení uplatňují racionální principy. Hlavním cílem je alokace zdrojů, kdy se převážně uplatní tzv. Paretovo optimum. Přenesením tohoto pravidla na oddlužení by na tom měly být věřitelé lépe, nebo alespoň dlužník, ale nikdo by neměl být na tom hůře (dlužníkovi věřitelé). V praxi

však jsou v současnosti za daných podmínek věřitelé poškozováni tak, že nesou náklady prostřednictvím „ohleduplnosti“ a „šetrnosti“ zákonodárce vůči dlužníkovi. Na druhé straně však by náklady mohly být při omezení vstupu do oddlužení nakonec vyšší než ty, které v rozporu s Paretovým optimem věřitelům vznikají. V praxi však ekonomické hledisko není příliš dobře zmapováno, i když je dosah insolvenčního řízení v rámci národního hospodářství do ekonomických vztahů značný. Na základě projevujících se důsledků ekonomické krize, nemohou dlužníci splácet své závazky. Dále je počet insolvenčních návrhů fyzických osob zvyšován lepší správou úvěrových portfolií a lepším podvědomím lidí o možnosti řešení situací v důsledku nesplácení dluhů. Pokud dlužníci nejsou schopni řešit úpadek oddlužením, je prohlášen konkurz. Málokdy dochází k tomu, že se dlužník snaží se svými věřiteli dohodnout na splácení dluhů. Ve většině případů nepřebírá poštu, nepřijímá telefony, mění bydliště, atd.

Dle vlastního šetření lze spatřovat negativa v soukromých finančně-poradenských firmách, které dlužníkům nabízejí rychlé řešení finančních problémů a samozřejmě za úhradu s náležitou zálohou. Převážně se jedná o společnosti s ručením omezeným, jež mají všechny doklady řádně ověřené a platné. Zdůrazňují, že jejich cílem je pomoci svému klientovi dohodnout se s věřiteli a v případě, že dlužník splní podmínky, podají insolvenční návrh na jeho úpadek. Dlužníka zároveň ujišťují, že jeho potíže budou řešit globálně jako celek se všemi možnými a dostupnými prostředky v rámci zákona a že dlužníka nechtějí dostávat do ještě větších problémů a věřitele poškozovat. Dlužníka i věřitele informují o tom, že dluhy přebírají na sebe nebo je odkupují. Věřitelům pak zasílají následující dokumenty: Oznámení o zastupování klienta, Návrh na řešení jeho situace a Žádost o vyčíslení zůstatku a možnosti splácení klienta. Tyto dokumenty mají veškeré náležitosti, přesto však většinu z nich věřitelé odmítnou, i když jsou společnostmi požádáni o uznání závazku a navrhovaného splátkového kalendáře. Důvodem bývá tak malá výše navrhované částky splátkového kalendáře, která zpravidla neřeší splácení ani úroků, natož jistiny dluhu. V podstatě zastupující firma sečte dlužníkovi všechny příjmy a dluhy a částku na splácení dluhu rozdělí mezi věřitele. Nevzala však v úvahu časový faktor splátkového kalendáře, jež je však v určitých případech vzhledem k navrhované částce v podstatě nekonečný. Věřitelé tyto postupy neakceptují, jelikož dluhy nemohou být v dohledné době zaplacený. Převážná část návrhů je od těchto firem zpracována nekvalitně, a proto nemohou být soudy schváleny. Podle JUDr. Pelikána, ministra spravedlnosti, tyto firmy obelhávají dlužníky pouze za účelem svého obohacení. Není výjimkou, že za nekvalitně poskytnuté služby si tyto firmy účtují odměnu ve výši cca 5 000 Kč až 50 000 Kč. Dlužníci, kteří jsou ve vážné finanční situaci se tak z nevědomosti

a nedostatku informací o jiných možnostech opravdové právní pomoci před zahájením samotného insolvenčního řízení zadlužují ještě více, jelikož jsou donuceni si vzít další úvěr, aby mohli zaplatit odměnu dané firmě, která jim chce „pomoci“.

V poslední době stále více narůstá podání bezdůvodných insolvenčních návrhů podávaných dlužníky. Cílem dlužníků při podávání těchto návrhů není řešení úpadku, ale vyhýbání se exekuci a následně dražbě. Po zahájení insolvenčního řízení, již nelze exekuci provést, lze ji pouze zahájit. Tento dlužník zpravidla před držbou podá nedokonalý insolvenční návrh s cílem zrušit plánovanou dražbu nemovitosti ve svém vlastnictví. Soud dlužníka vyzve k doplnění návrhu a po uplynutí lhůty, kdy dlužník návrh nedoplní, jej soud rozhodnutím odmítne s poučením o možném opětovném podání insolvenčního návrhu. Dlužník opět před nařízenou dražbou podá další návrh a exekutorovi ji opět znemožní. Jedinou možností exekutora jak provést dražbu, je pak podání návrhu na předběžné opatření.

Na druhé straně ovšem Jirmásek (2015), i když si je vědom společenských i finančních nákladů i existence černých pasažérů jako v každém jiném systému, spatřuje přínosy insolvenčního řízení v lepším psychickém stavu obyvatelstva a tím i nižších nákladech na zdravotnictví a pohřební službu, kvalitnějšího života a výchově další generace. Dále je dle něj prospěch ze znovuzapojení dlužníka do legálního pracovního procesu, vyššího výběru daní a pojistného, zvýšené koupěschopnosti, vyšších důchodů a nižší chudoby.

4.3 Problémy a přínosy z pohledu veřejného sektoru

Pelikán (2015) vidí problém převážně v nárůstu fiktivních poboček insolvenčních správců, kteří si je zřizují za účelem přidělení co nejvíce případů. Tímto způsobem si insolvenční správci zajišťují bohatý příjem na odměnách. Tento problém se v současné době zatím řeší vyhláškou. Další problém spatřuje v tzv. šikanózních návrzích ze strany věřitelů s úmyslem poškodit konkurenceschopnost dlužníka a zamezit mu účast na soutěžním trhu, často také návrhy slouží k poškození dobré pověsti obchodní společnosti. Následek pouhého zveřejnění návrhu v insolvenčním rejstříku, kdy dle insolvenčního zákona musí být návrh zveřejněn do dvou hodin od podání, to může mít pro obchodní společnost zničující následky. Dále dle Ministerstva spravedlnosti ČR nejsou insolvenční řízení dostatečně transparentní a soudy jsou administrativně přetíženy. Na základě následujících skutečností chystá MSp novelu insolvenčního zákona, která je v současné době připravena ve vládě ke schválení. Jejím cílem je zkvalitnění práce insolvenčních správců, ochrana práv účastníků insolvenčního řízení, zavedení akreditací s cílem zabránit soukromým oddlužovacím společnostem, aby profitovaly

z tíživé životní situace a nedostatečné informovanosti dlužníků. Placené služby by tak v souvislosti s oddlužením mohly poskytovat pouze insolvenční správci, notáři a advokáti. Ostatní by museli získat od ministerstva povolení a své služby by museli poskytovat zdarma.

4.4 Souhrnné porovnání

V tabulce č. 6 viz níže, jsou shrnuty zásadní přínosy a problémy insolvenčního řízení z pohledu soukromého i veřejného sektoru. Na základě tohoto zobrazení lze předpokládat, že přínosy a problémy jsou do počtu vyrovnané.

Tabulka 6: Přínosy a problémy insolvenčního řízení

Přínosy	Problémy
- vytvoření nových pracovních míst u soudů	- administrativní zátěž soudů
- vyšší příjem do státního rozpočtu na sociálním a zdravotním pojištění a na daních, jak ze strany dlužníků, tak ze strany nových potřebných pracovníků soudů	- zvýšený počet provozních nákladů soudů, např. papír, vyšší opotřebovanost tiskáren, kopírovacích strojů a skenerů a s tím i spojené vyšší náklady na opravy
- zachování majetku dlužníků	- fiktivní pobočky insolvenčních správců
- nezanechání dluhů budoucí generaci	- šikanózní návrhy věřitelů
- dluh se nenavýšuje o úroky	- zneužívání insolvenčního řízení dlužníky
- nová šance pro zapojení dlužníka do legálního pracovního procesu, a tím i předcházení stínové ekonomice	- finanční soukromé společnosti poskytující služby spojené s podáním a sepsáním insolvenčního návrhu dlužníkům za vysoký poplatek
- rozhybání ekonomiky a vyšší kupní síla	- nebankovní finanční instituce poskytující půjčky s velkou úrokovou sazbou
- nižší chudoba	- finanční negramotnost obyvatel
- lepší psychický stav obyvatelstva, a tím snížení nákladů na zdravotnictví a pohřební službu	- možná korupce soudce a insolvenčního správce
- lze splatit dluh dřív než za 5 let, pokud se dlužníku podaří splatit 100 % dluhu	

Zdroj: zpracování vlastní

Nelze zapomínat, že pro mnohé z problémů výše uvedených je již připravena novela MSp popsaná výše, která se snaží tyto problémy vyřešit. Tato novela je však značně kritizovaná zejména za to, že věřitelé ztratí zásadní postavení v insolvenčním řízení. Zmiňovaná novela

má za cíl odstranit administrativní zátěž soudů a zvýšit transparentnost insolvenčních řízení tím, že by se insolvenční návrhy měly podávat prostřednictvím datových správ a měla by být zavedena strojově čitelná podání insolvenčních správců. Lze však předpokládat, že toto soudům od administrativní zátěže nepomůže, jelikož v insolvenčním řízení neexistuje plně elektronický spis a pro vše, co na soud přijde, musí být současně veden spis listinný. Tímto způsobem se ještě prohloubí přenesení materiálních nákladů na soud od ostatních subjektů. Jak již bylo zmíněno výše, podání dodaná do datové schránky se musí vytisknout. V případě insolvenčních návrhů to bude samozřejmě i s objemnými přílohami, což samozřejmě opět zvýší náklady na papír, tonery a opravy tiskáren, kopírek a skenerů, jelikož budou značně zatěžovány. V tabulce č. 7 bude porovnána časová náročnost zpracování návrhů a ostatní pošty na podatelně soudu a následně na vyšší podatelně insolvenčního oddělení. Pro porovnání byl zvolen 100 stránkový insolvenční návrh včetně příloh, přihláška pohledávky o velikosti 7 stran bez příloh a ostatní příchozí pošta v průměru 5 stránková.

Tabulka 7: Časová náročnost podání v listinné a elektronické podobě

Dokumenty	Podatelna	Vyšší podatelna INS	Celkový čas
Insolvenční návrh – elektronicky (100 stran)	cca 90 sekund	cca 20 minut	cca 21,5 minuty
Insolvenční návrh – v listinné podobě (100 stran)	cca 5 sekund	cca 30 minut	cca 30 min. a 5 s.
Přihláška pohledávky – elektronicky (7 stran)	cca 20 sekund	cca 30 sekund	cca 50 sekund
Přihláška pohledávky – v listinné podobě (7 stran)	cca 10 sekund	cca 60 sekund	cca 70 sekund
Ostatní pošta – elektronicky (5 stran)	cca 40 sekund	cca 30 sekund	cca 70 sekund
Ostatní pošta – v listinné podobě (5 stran)	cca 10 sekund	cca 60 sekund	cca 70 sekund

Z výše uvedeného lze předpokládat, že pro insolvenční soud elektronická podání znamenají časovou úsporu, i když z pohledu podatelny se časová i administrativní náročnost zvýší. Přijde-li na podatelnu jakákoliv pošta v listinné podobě buď zasláná poštou či je osobně doručena, pracovnice podatelny označí písemnost podacím razítkem, které musí obsahovat čas doručení, zda bylo doručeno poštou či osobně, počet podání, počet příloh a případně, zda byly připojeny kolky a v jaké hodnotě, což pracovníci zabere minimum času. Pošta došla elektronicky prostřednictvím e-mailu či datové schránky se musí elektronicky přidělit na dané oddělení, musí se vytisknout spolu s listem identifikátoru, který v sobě obsahuje veškeré informace o podání a musí se orazit příslušnými razítky, což pro podatelnu představuje větší administrativní, časovou i materiální zátěž. Oproti tomu pro pracovníci vyšší podatelny

zpracovávající poštu pro jednotlivá insolvenční oddělení je výhodnější dodání jednotlivých podání prostřednictvím datových schránek, jelikož toto podání zpracovává přímo v programu prostřednictvím několika kliknutí. Podání podaná v listinné podobě musí zapsat do programu k příslušné spisové značce, popřípadě u nových insolvenčních návrhů spisovou značku přidělit. Musí vyhotovit a vytisknout štítek, který musí přidat na každou písemnost, a poté musí vše naskenovat, aby byla písemnost jak v listinné, tak v elektronické podobě. Přímou na insolvenčním oddělení je vše zpracováno jak v elektronické, tak v písemné podobě, takže zde se snížení administrativní zátěže neprojevilo, dokud nebude zaveden pouze elektronický spis. Dalším problémem je zastaralá a pomalá technika.

Jak již bylo výše uvedeno v insolvenčním řízení se doručuje převážně zveřejněním v insolvenčním rejstříku a vyvěšením a na úřední desce. Dokumenty zasílané prostřednictvím datových schránek přinášejí oproti doručování prostřednictvím pošty jak časové tak finanční úspory, jelikož vypravení datové zprávy trvá přibližně 5 minut a podílí se na něm pouze zapisovatelka. Vypravení písemnosti prostřednictvím pošty je složitější a podílí se na něm více osob. Zapisovatelka musí dokument vypravit, vytisknout, připravit obálku a odnést na podatelnu. Zde pracovnice podatelny obálku ofrankuje, vypraví přes program v počítači a poté poštu připraví do pytlů pro odeslání. Další předností elektronického odeslání písemností jsou finance, jelikož písemnost odesílaná prostřednictvím datové zprávy stojí dle sazebníku České pošty 14,13 Kč vč. DPH. Písemnost odeslaná prostřednictvím pošty obálkou s doručenkou III stojí 44,60 Kč vč. DPH, obálkou s doručenkou I 46,60 Kč vč. DPH a doporučená písemnost zasílaná převážně insolvenčním správcům stojí v průměru 35,50 Kč vč. DPH.

Na druhou stranu ovšem preference podávání insolvenčních návrhů prostřednictvím datových schránek či elektronicky s ověřeným elektronickým podpisem, ztíží obyčejným občanům podání insolvenčních návrhů pro své oddlužení. Budou muset vyhledat pomoc advokátů, notářů či akreditovaných firem, kteří si za své služby nechají řádně zaplatit, což opět neřeší situaci, která by dlužníkům pomohla. Výše uvedené si protiřečí se sliby MSp o snadnějším přístupu k oddlužení větší části obyvatelstva.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat proces oddlužení v rámci insolvenčního řízení a zhodnocení přínosů a negativních dopadů tohoto procesu na jednotlivé účastníky řízení v soukromém i veřejném sektoru. Práce se zabývala insolvenčním řízením, které nejprve charakterizovala, porovnávala spolu s insolvenčním právem a odkázala na platnou právní úpravu jak v oblasti českého tak mezinárodního práva. Představila jednotlivé pohledávky a zásady týkající se insolvenčního řízení. Nastínila po sobě jdoucí etapy řízení od úpadku až po jednotlivé způsoby jeho řešení, a to konkurz, reorganizace, oddlužení, moratorium a zvláštní způsoby řešení insolvence.

V následující části se práce zaměřila na jednotlivé subjekty insolvenčního řízení, podrobněji představila insolvenční soud, insolvenčního správce a věřitele. Nejprve se zaměřila na soustavu soudů zabývajících se insolvenčním řízením. V České republice je tato soustava dvoustupňová, kdy v prvním stupni se insolvenčními řízeními zabývají krajské soudy a ve druhém stupni Vrchní soud v Olomouci a Vrchní soud v Praze. Důležitou součástí řízení je veřejně přístupný elektronický insolvenční rejstřík zřízený MSp vedený na stránkách justice, kde jsou zveřejněny zákonem stanovené informace o dlužnících, insolvenčních správcích a anonymizované dokumenty na základě zákona kopírující listinný spis. Byly zde uvedeny veškeré podané insolvenční návrhy v letech 2008 – 2015 u jednotlivých krajských soudů a bylo zjištěno, že počet návrhů podaných v roce 2015 byl 6 krát větší jak v roce 2008. V roce 2013 bylo podáno 37 774 návrhů, což bylo nejvíce za celé období. Důvodem byla zřejmě ještě doznívající ekonomická krize z roku 2009 a 2011. Od roku 2014 se začal počet insolvenčních návrhů snižovat, což mohlo být částečně způsobeno i novelou insolvenčního zákona, kdy byl zaveden institut společného oddlužení manželů. Oproti nejsilnějšímu roku 2013 se v roce 2015 snížil počet podaných insolvenčních návrhů o 7,7 %. Dále zde byl konkrétně představen proces oddlužení a jeho jednotlivé fáze obsahující podání návrhu na povolení oddlužení, rozhodnutí o oddlužení a konec insolvenčního řízení. V případě schválení oddlužení soud rozhodne dvěma zákonnými způsoby o povolení oddlužení, a to buď plnění splátkovým kalendářem, nebo zpeněžením majetkové podstaty. Bylo zjištěno, že v roce 2013 požádalo o oddlužení celkem 30 029 osob. Oddlužení bylo povoleno v 22 043 případech a z toho zpeněžením formou majetku využilo 572 dlužníků což je pouze 2,6 % z celkového počtu oddlužení, ostatní využili plnění splátkového kalendáře. V roce 2014 nastal oproti roku 2013 mírný pokles, kdy návrhy na oddlužení byly podány 29 967 osobami. Počet povolených oddlužení však vzrostl o 13 %. Oddlužení zpeněžením majetku využilo 781 dlužníků.

Přestože v roce 2014 využilo zpeněžení majetku o 36,5 % více dlužníků než v roce 2013, stále tento způsob oddlužení tvoří pouze 3,1 % z celkového počtu. V roce 2015 bylo oddlužení povoleno v 23 425 případech z celkového počtu 28 495 podání oddlužení, což činilo pokles oproti roku 2014 o 4,9 % a klesl i počet povolených oddlužení, a to o 5,9 %. Způsob zpeněžení majetku byl zvolen 638 dlužníky, tedy o 18,3 % méně než v roce 2014. Z výše uvedeného je patrné, že preferovaným způsobem oddlužení je plnění formou splátkového kalendáře. Dále dle obrázků č. 5, 6 a 7 bylo zjištěno, že nejrizikovější věková skupina se sklonem k dluhům jsou osoby ve věku 31 – 40 let v těsném závěsu s věkovou skupinou 41 – 50 let. Problém může nastat i u osob ve věku do 30 let, které mají rok od roku zvyšující se tendenci k zadluženosti.

Komparací oddlužení u vybraného krajského soudu bylo zjištěno, že nejvyšší skok nastal v roce 2011 v důsledku přetrvávající ekonomické krize, kdy přišlo na soud o 113 % návrhů více než v roce 2010. Zlom nastal v roce 2014, kdy díky pozvolnému se zlepšování ekonomické situace a také díky novele insolvenčního zákona o společném oddlužení manželů bylo na soud podáno o 181 návrhů méně než v roce 2013 a v roce 2015 se počet přijatých podání snížil ještě o dalších 148. Oproti tomu počet povolených oddlužení byl v roce 2015 nejvyšší ze všech sledovaných let a činil 88,2 % k podaným návrhům na oddlužení. Nejméně oddlužení bylo povoleno v roce 2008. Pošta patřící na insolvenční oddělení tvoří 85 % z celkového objemu příchozí pošty soudu. Denně v průměru na soud přichází, mimo jiných písemností, 50 až 70 přihlášek pohledávek, které by měly být podávány včetně objemných příloh ve dvojím vyhotovení. Se zavedením datových schránek každým rokem stoupá počet podání zasílaných na soudy datovou schránkou či elektronickou poštou a podání doručená prostřednictvím pošty se dostávají do pozadí. Se zvyšujícím se počtem příchozích podání prostřednictvím e-podatelný, narůstají soudu provozní náklady, které se přesouvají z ostatních účastníků na soud. Tyto náklady představují zvyšující se spotřebu papíru, tonerů, opotřebení tiskáren, kopírovacích strojů a skenerů a jejich časté opravy. V roce 2013 byla spotřeba papíru na insolvenčním oddělení dva krát větší než v roce 2011. Díky opatření správkyně aplikace se spotřeba papíru v roce 2014 snížila o 75 %. V roce 2015 se spotřeba papíru opět zvýšila, a to o 7 % oproti předchozímu roku, což mohl způsobit větší počet podaných insolvenčních návrhů firmami a s tím i spojený vyšší počet podaných přihlášek pohledávek jejich věřitelů a samozřejmě také zvýšený počet insolvenční pošty podávané elektronickou formou. S nárůstem podávaných insolvenčních návrhů vzrostl na insolvenčním oddělení od roku 2008 až do roku 2015 počet soudců a zaměstnanců o 25 osob, což pro soud představuje zvýšené mzdové náklady pohybující se v současnosti v průměrné měsíční částce na cca 987 178 Kč.

V části analyzující přínosy a negativní dopady insolvenčního řízení bylo zjištěno, že jedním z problémů dnešní doby je stále zadlužování občanů a domácností. Bylo porovnáno šest bankovních a čtyři nebankovní instituce, ze kterých nejlépe vyšla Air Bank, a.s., u které klient zaplatí z půjčené částky 50 000 Kč na 24 měsíců pouze 53 637 Kč a nejhůře dopadla Česká spořitelna, jež předčila i všechny nebankovní instituce, kdy rozdíl v RPSN mezi Air Bank, a.s. a Českou spořitelnou, a.s. činil 14,46 %. Na základě komparace bylo shledáno, že banky poskytují úvěry za přísnějších podmínek, ale převážně s nižším RPSN než nebankovní společnosti, které těží z malé finanční gramotnosti svých klientů. Lze doporučit, že žadatelé by měli zvážit, zda je vůbec potřeba si úvěr brát a také by si měli důkladně prostudovat smlouvu a její podmínky, nepůjčit si zdánlivě nejlépe vyhlížející a snadno dostupný úvěr a hlavně se zaměřit na RPSN. Byly zde zhodnoceny přínosy a problémy insolvenčního řízení z pohledu soukromého i veřejného sektoru. Za přínosy lze považovat vytvoření nových pracovních míst, vyšší příjem do státního rozpočtu na sociálním a zdravotním pojištění a na daních, zachování majetku dlužníků na základě preference splacení dluhu prostřednictvím splátkového kalendáře, nezanechání dluhů budoucím generacím, nenavyšování dluhu o úroky, nižší chudoba, nová šance pro zapojení dlužníků do legálního pracovního procesu a tím i rozhýbání ekonomiky a vyšší kupní síla. Na druhé straně zde byly vyčísleny i problémy jako administrativní zátěž soudů, zvýšený počet provozních nákladů soudů, vytváření fiktivních poboček insolvenčních správců za účelem jejich vyššího zisku, šikanózní návrhy věřitelů, zneužívání insolvenčního řízení dlužníky, možná korupce mezi soudcem a insolvenčním správcem, finanční negramotnost, poskytování půjček nebankovními institucemi s vysokým úrokem a poskytování služeb spojených s podáním a sepsáním insolvenčních návrhů soukromými finančními společnostmi dlužníkům za vysoký poplatek. V souvislosti s administrativní a provozní zátěží soudů lze předpokládat, že slibované ulehčení soudům na základě připravované novely MSp neulehčí. Preferencí podávání insolvenčních návrhů a podání insolvenčních správců pouze v elektronické podobě sice soudům přinese na základě porovnání minimální časovou úsporu, ale administrativně neulehčí, jelikož v insolvenčním řízení neexistuje plně elektronický spis a pro vše, co na soud přijde, musí být současně veden spis listinný. Tímto způsobem se ještě prohloubí přenesení materiálních nákladů na soud oproti ostatním subjektům. V případě vypravování písemností prostřednictvím datových schránek byla zjištěna jak časová, tak i finanční úspora soudu. Dále lze předpokládat, že pro mnoho obyčejných občanů bude znamenat podání insolvenčního návrhů pouze elektronicky ztížení oddlužení. Budou muset využít placených služeb advokátů, notářů či akreditovaných firem, což neřeší situaci, která by dlužníkům pomohla.

Závěrem lze říci, že zhodnocením kladů a negativních dopadů na oddlužení v rámci insolvenčního řízení v rámci soukromého a veřejného sektoru bylo zjištěno přibližně stejné množství přínosů i problémů. Z ekonomického hlediska lze však klady označit za zásadnější, a proto při vyřešení určitých problémů, se oddlužení jeví pro společnost jako přínosné. Určité negativní dopady se snaží vyřešit MSp novelou insolvenčního zákona, která je však v mnohých oblastech diskutabilní. Problémy jako např. korupce soudce a insolvenčního správce, šikanózní návrhy věřitelů a zneužívání insolvenčního řízení dlužníky se mohou vyskytovat v určité míře v každé společnosti a nelze je zcela vymýtit. Proti korupci by bylo dobré zavést častější nezávislé kontroly „podezřelých řízení“. Měla by se nastavit přísnější pravidla pro dlužníky zneužívající systém oddlužení. Pro snížení administrativní zátěže a provozních nákladů soudů by byl správným krokem přechod k plně elektronickému spisu, čímž by se značně ušetřil čas, finanční a materiální zdroje. Řešením k zamezení nekalých praktik soukromých finančních společností a ještě většímu zadlužování dlužníků a zpřístupnění oddlužení většímu množství obyvatel by mohlo být přímo na soudech zavedení informačních a poradenských center, která by zdarma dlužníkům pomáhala s vyplněním a podáním insolvenčního návrhu včetně příloh.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ADFINANCE S.R.O. *Ušetřeno.cz* [online]. 2010 - 2016 [cit. 2016-2-29]. Dostupné z: <http://www.usetreno.cz/pujcky/>
- [2] *Beck-online.cz* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: www.beck-online.cz
- [3] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Evropské a mezinárodní insolvenční právo: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2007, 1550 s. ISBN 978-80-7179-591-9.
- [4] BRAUN, Eberhard. *Insolvenzordnung (InsO)*. 6. Aufl. München: C. H. Beck, 2014, 1184 s. ISBN 978-340-6657-559.
- [5] BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona: účetnictví jako základní zdroj informací pro insolvenční řízení*. 1. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2009, 196 s. ISBN 978-80-7273-159-6.
- [6] Formy poskytnutí a splácení spotřebitelského úvěru. *ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA: ČNB pro všechny* [online]. 2003-2016 [cit. 2016-2-29]. Dostupné z: http://www.cnbprovsechny.cnb.cz/cs/osobni_finance/pujcky/formy_poskytnuti_splaceni_uveru.html
- [7] HÁLEK, Vítězslav. *Insolvence ABC*. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2011, 232 s. ISBN 978-80-89364-20-6.
- [8] HÁSOVÁ, Jiřina a MORAVEC Tomáš. *Insolvenční řízení*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2013, 262 s. ISBN 978-80-7400-459-9.
- [9] HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.
- [10] InfoData. *www.justice.cz* [online]. Ministerstvo spravedlnosti [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>
- [11] Insolvenční zákon. *www.justice.cz* [online]. Ministerstvo spravedlnosti [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://insolvenzni-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvenzni-pravo.html>
- [12] *INSOL ANDRAGOGIKA* [online]. Praha: KSKRI, 2012 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.insol-andragogika.cz/e-learning/>

- [13] JIRMÁSEK, Tomáš. Oddlužení: Svatý rok a potřeba kvalitní analýzy. In: *Epravo.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-svaty-rok-a-potreba-kvalitni-analyzy-99862.html>
- [14] KAVAN, Petr. Dlužník, který není podnikatelem - peripetie výkladu jednoho sousloví. *Právní rozhledy*. 2012, (21/2012), 8.
- [15] KOHOUT, Pavel. *Nová abeceda financí*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, 231 s. ISBN 978-80-7179-361-8.
- [16] KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7357-243-3.
- [17] MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 491 s. ISBN 978-80-7201-939-7.
- [18] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. Insolvenční zákon: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/>
- [19] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Justice.cz: Oficiální server českého soudnictví* [online]. [cit. 2015-06-10]. Dostupné z: www.justice.cz
- [20] POSPÍŠIL, Aleš. Kontrola ČOI: 85 % poskytovatelů nebankovních půjček klame spotřebitele. *FinExpert.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/kontrola-coi-85--poskytovatelu-nebankovnich-pujcek-klame-spotrebitele>
- [21] RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení: komentář: § 165-204*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2014, 307 s. ISBN 978-80-7400-549-7.
- [22] *Rozhovor s Robertem Pelikánem k problematice insolvencí* [online]. In: . s. 3 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=6291&d=341354>
- [23] Vláda přerušila jednání o novele insolvenčního zákona. In: *Asociace insolvenčních správců, o. s.* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.asis.cz/novinka/vlada-prerusila-jednani-o-novele-insolvencniho-zakona.html>

- [24] Vývoj insolvenčí v ČR. *Creditreform* [online]. 2016 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://www.creditreform.cz/novinky-downloads/vyvoj-insolvenci-v-cr.html>
- [25] WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Vydání první. Praha: Leges, 2015, 352 stran. ISBN 978-80-7502-077-2.
- [26] Zákon o insolvenčních správcích. In: *312/2006 Sb.* 2006.
- [27] Zákon o spotřebitelském úvěru. In: *145/2010 Sb.* 2010.
- [28] ŽÍDEK, Karel. Život "na dluh" považuje za normální 60 procent Čechů, téměř polovina z nich má nějakou půjčku. *Konkurzní noviny*. Brno: COOPER PRESS, spol. s r.o., 2013, (12/2013), 1.